

PD
2698
H3
V5

UC-NRLF

\$B 120 979

www.libtool.com.cn

YC113148

www.libtool.com.cn

5759

7p #340

www.libtool.com.cn

Oplysninger

om

Bygdemaalene i Hardanger

samlede af

Chr. Vidsteen.

Med et Anhang om Færöisk.

Bergen.

I Kommission hos Ed. B. Giertsen.

Griegs Bogtrykkeri.

1885.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Oplysninger

om

ygdemaalene i Hardanger

samlede af

Chr. Vidsteen.

Med et Anhang om Færöisk.

Bergen.

I Kommission hos Ed. B. Giertsen.

Griegs Bogtrykkeri.
1885.

www.libtool.com.cn

Hr. Statsraad B. Haugland,

DHrr. Storthingsmænd
H. Saakvitne og N. Juel,

Hr. Stipendiat H. Ross

ærbødigst og taknemmeligst.

Forfatteren.

www.libtool.com.cn

Fortale.

De Oplysninger om Hardangermaalene, som jeg har indsamlet, tillader jeg mig herved „sans phrase“ at forelægge Almenheden. Omkostningerne ved de i den Anledning fornødne Reiser samt ved Bogens Trykning er bleven lettet mig derved, at Storthinget med sædvanlig Liberalitet bevilgede mig paa Ansøgning 400 Kr., hvorfor jeg herved frembringer min største Tak.

Jeg har saaledes nu samlet og udgivet Oplysninger om Bygdemaalene i Shl., Hardanger og Voss. At disse Maal ikke forhen har været Gjenstand for nøiagtig og detailleret Undersøgelse, er ikke at undres over; de Mænd, som har drevet saadanne Undersøgelser, har været altfor faa til at kunne overkomme Alt, selv om man iblandt dem tæller Mænd med Ivar Aasens storslagne Talent og Arbeidskraft. Vore fleste Videnskabsmænd har usægtelig ydet vore bedste Bygdemaal altfor liden Opmærksomhed, — til liden Baade for den rette Forstaaelse af vort Oldsprog. Dette kan nu forresten ikke vække saa stor Forundring, naar man ved, at der udvikles den største Lærdom i at bringe Oldsproget tilbage til urgermanisk, hvorimod man paa de fleste Hold mangler Kjendskab til Nyislandsk, — dette mærkelige Sprog, som har bevaret en saa uafbrudt Kontinuitet med Oldsproget, — at man nøie gransker Hávamaal og Völuspaa, men

ikke engang har hørt Navnet paa Eggert Olafson, Jonas Hallgrimson, Steingr. Thorsteinson og alle de andre ypperlige nysislandske Digtere og Forfattere, — at endelig Oldsproget unægtelig meget hyppig doceres i dette Land med en Udtale, saa Harald Haardraade og Thormod Torfason maa vende sig i sine Grave. Nei, — da har Svenskerne vist sine bedste Dialekter en ganske anden Opmærksomhed, og jeg benytter her Anledningen til paa egne ringe Vegne at bringe de svenske Forskere en uskrømtet Tak forat de, f. Eks. Dr. Noreen i sine Afhandl. om Dalmaalet o. fl., har bragt mig fuld Klarhed om Fænomener i mit eget Maal, som jeg, da jeg skrev „Oplysn. Shl“, blot havde saaatsige en instinktmæssig rigtig Opfatning af, f. Eks. Explosivens Bevarelse foran kj og j i Ord som: Hakje, tenkja, Angje.

Hvad jeg ovenfor har tilladt mig at bemærke, staar vistnok ogsaa i paaviseligt Kausalforhold til det Faktum, at „Landmaalet“ unægtelig af mange af dets Dyrkere haandteres med en Ubehjælpelighed, — indviklede som de er i det almindelige Skriftsprog Aand, Tankegang og Periodebygning, — som maa give dets Modstandere farlige Vaaben ihænde. Jeg tror, at det i saa Henseende vilde være til uberegnelig Nytte at ansætte en Islænding som Docent i sit Modersmaal ved vort Universitet. Naar man her var heldig i sit Valg (og der er mange dygtige unge Islændinger at vælge imellem), vilde en saadan Mand med det for hans Folk eiendommelige Sprogtalent udentvivl snart sætte sig ind i, ja blive Herre over, vore vigtigste Folkedialekter, baade de østlandske og vestlandske; han vilde, derom er jeg overbevist, kunne øve en Indflydelse paa vor Sprogrensning, som vanskelig kan overvurderes. Thi man lægge Mærke til, at Island har udviklet sit Sprog og sin Literatur udelukkende paa hjemlig Grund, uden saagodtsom at laane Noget af

Fremmede. Og Oprettelsen af en saadan Docentpost vilde — synes mig — desuden blot være vor Pligt og Skyldighed ligeoverfor vort Frændefolk, som med en saadan Troskab og Intelligens har vaaget over og udviklet den fra Fædrene arvede sægte nordiske Aand baade i Sprog og Literatur. Men for dem, som hverken kjender nyisl. Sprog eller Literatur, men anser begge Dele blot for en aandløs og død Drøvtyggen af det Gamle, som et Petrefakt (eller hvad ved jeg), er naturligvis dette en uforstaaelig Tale.

Ogsaa disse Oplysninger er affattede saa kortfattet som muligt; jeg henviser stadig til mine „Oplysninger om Bygde-maalene i Søndhordland“ („Oplysn. Shl.“), og „om Vosse-maalet“ („Oplysn. Voss“). Endel Sprogprøver er tilføjede, deriblandt paa Vossemaalet, som manglede i vedk. Bog. Jeg har anvendt de samme Stykker, som i Oplysn. Shl., dette antog jeg bedst for Smligningens Skyld.

Endelig tilføies i et Anhang endel Oplysn. om Færøisken, som jeg har troet kunde interessere Mange. De er hovedsagelig tagne af en Afhandling af Provst Hammershaimb i Annaler for nord. Oldkynd. for 1851 (saavidt jeg mindes). Under et Ophold paa Færøerne i 1882 undersøgte jeg selv Maalet, og fik de vedføjede Sprogprøver istand ved Hjælp af Hr. Skolelærer Jón Poulsen paa Strendur, Østerø, hvem jeg herved griber Anledningen til at sende min venligste Hilsen, ligesom til de andre „Föringer“, som ved sin gjestfrie Venlighed gjorde mig Opholdet paa de grønne Øer saa behageligt. Vistnok er ikke saa lidet trykt paa Færø-Maalet, men Ortografien er saa kunstig, tillempet efter Islandsk, at det for den Uindviiede er umuligt at skjønne Ordenes rette Udtale.

Til syvende og sidst har jeg efter tarvelig Leilighed anstillet en Smligning mellem Lydforholdene i alle de behandlede Maal og Nyislandsk.

Aarsagen til, at jeg ikke har benyttet den i „Norvegia“ anvendte Lydskrift, er den samme som i Oplysn. Voss anført, — Vanskelighederne og Omkostningerne. Og selv om jeg havde anvendt den, vilde dog „Røsten have været Jakobs“; jeg var saa bare forbleven Dilettant quand même. „Quasi-vetenskapens“ Skræmmebillede stod truende for mit indre Syn.

Lervik paa Stord i August 1885.

Udgiveren.

Forkortninger.

- Aa. Aasens norske Ordbog.
 - Esf. Eidfjords Sogn af Ulvik Prestegjæld.
 - Gr. Gravens Do. af Do.
 - Jd. Jondals Sogn af Strandebarns Pgdjæld.
 - Kv. Kvam, eller Vikør Pgdjæld.
 - O. Odde Sogn af Ullensvang Pgdjæld.
 - Ull. Ullensvang og Kinservigs Sogne af Ullensvang Pgdjæld.
 - Ulv. Ulvik Sogn af Ulvik Pgdjæld.
-

www.libtool.com.cn

Indledning.

~~~~~

Hardanger har fra gl. Tid af i administrativ Henseende bestaaet af Ulvik, Ullensvang og Vikør (Kvam) Prestegjælde, samt Jondals Herred og Sogn af Strandebarm Prestegjæld. Ogsaa i sproglig Henseende danner dette Distrikt en selvstændig og fra Nabodistrikterne vel adskilt Gruppe.*) Vistnok staar navnlig Maalet i Gravens Sogn tl. nær Vossemaalet, ligesom den hele Gruppe er nærmere beslægtet med dette, end med Shls.-Maalene; men det vil dog sees, at der er tilstrækkelig Forskjel til at begrunde en Adskillelse; i Lydforholdene er Vossemaalet mere moderniseret; men m. H. til Bøiningsformer er Forholdet omvendt. Fra Shl. er Gruppen skarpt adskilt. Jondal (især dets ytre Del) staar vel i enkelte Henseender nærmere Shl., men der er dog en skarp Sproggrænse imellem Jondal og Strandebarm (cfr. Oplysn. Shl. Pag. 98). Der er større Forskjel imellem disse Bygder, end f. Eks. imellem Strand. og Stord. Allerede den forskj. Udtale af ngj danner et tydeligt Skjelnemærke; ligesom Explosivens Beva-

---

*) Røldal, som har hørt til Hard. i juridisk, men til Røyfylke i geistlig Henseende, hører ikke til den hardangerske Dialektgruppe.

relse foran kj danner for Hardangermaalenenes Vedk. (med Undt. af Graven) en tydelig Grænse imod Voss. Selv Tonefaldet henviser Strand. til Shl., uden at jeg dog kan gaa nærmere ind herpaa; jeg kan blot idet hele betegne Tonefaldet i Hard., Voss og Nordhordl. (og Bergens By med) som mere „springende“ (eller „svingende“), end i Shl., hvor det er jævner, og ialtfald i nordl. Afd., f. Eks. paa Stord, maa siges at udvise „en vis ædel Moderation i Lydform og Tonefald“ (Norvegia, Side 32, om Thelemarkisk; jeg husker, at da jeg som Student kom til Vestfjorddalen i Thel., blev jeg slaaet af en vis Lighed i Tonefaldet med min Hjembygds Maal). I sydl. Afd. af Shl. staar igjen Tonefaldet paa Overgang til Stavangersk, dog uden Høitone. Navnet „Valestrand“ f. Eks. udtales i denne Bygd omtrent saaledes, at „Va“ har Noderne a + g, de to sidste Stavelser har h; paa Stord har derimod „Va“ a + b, „le“ har b og „strand“ har g.

Den hardangerske Dialekt er altsaa noget forskj. i de forskj. Bygder, men Forskjellen er dog i det Hele mindre, end i Shl. Ligesom i Shl. findes Forskjellen især i Substantivernes Bøiningsformer. Graven, Kvam og Jondal har Flertal uden r, — de andre Bygder med r; af disse sidste har igjen Ulvik og Odde blot ar og ir, — Eidfjord og Ull. ar, ir og ur. I Flertallets bst. Form er Forskjellen mindre, — anné, éné, éna, una (i Graven falder, ligesom paa Voss, Bindevokalen bort, — Kvistna, Vísna). M. H. til Lydforholdene er der især Forskjel i Diftongerne; Jondal har ikke ao, ligesom lukket ó her vistnok aldrig er Diftong; Ull. har nogle egne Halvdiftonger.

Fremdeles er der Forskjel i de aabne u-Lyd; „Vosse-u“ findes rigtignok overalt, men forøvrigt er der Forskjel. Ogsaa m. H. til „Halvlydsendelsen“ er der Forskjel; Halvlyden i Adj mangler i Jondal; i Kvam er Halvlyden tonløs e (= Shl.), i Gr., Ulv. og O. é, — i Efj. og Ull. Vosse-u. I Kvam (og til dels Jd.) udtales nn som dn (= Shl. nordl. Afd.)

---

www.libtool.com.cn

Første Afdeling.

Lydlære.

Hardangermaalene har følgende Vokaler: a, å, æ, e, é, i, í, o, ó, u, ú, ü, ý, ö, ø. Af disse optræder ø blot som lang, u og ü blot som korte; de andre baade som lange og korte (e og u tillige som reducerede eller ubetonede). Å forekommer blot i Jd.; u betegner den i Oplysn. Voss § 16 omtalte egne Lyd, som jeg vil benævne Vosse-u; u er alm. europ. u; ü staar nærmere alm. nordisk lukket ó.

Følgende Diftonger: ao, eu, ei, ai, öy, oy, ou, eí, eú, eý. De tre sidste findes blot i Ull.; e er her blot et „Forslag“ af ubetonet e. Dift. ou er den islandske Diftong ó; Betegnelsen er mindre korrekt, da det egentlig er aabent o + alm. nordisk lukket ó (cfr. § 15 & 16). Diftongerne ai og oy træder i de fleste Bygder istf. ei og öy.

Følgende Konsonanter: A. Labialer: 1) Bilabialer: p, b, m; 2) Dentilabialer: f, v. B. Tungespidslyd: 1) Dentaler: t, d, s, l, n; 2) Supradentaler: r. C. Palataler: 1) Præpalataler: tʰ, dʰ, nʰ; 2) Mediopaltaler: kj, j. D. Gutturaler: k, g, ng. E. Uvulære: r. Endelig F. den laryngale Spirant h.

Af Præpalatalerne forekommer ^ʃt blot foran Spirantenu kj; ^ʃd og ^ʃn blot foran Spiranten j. De ville blive omtalte under k, g, og n. Iblandt Medio-palatalerne har jeg ikke nævnt k og g; disse Explosiver forekommer formentlig blot i: Kille, Kiss, Giss (Lokkenavn paa Gjed, Kat, Gris), og kunne saaledes forbigaaes.

Under den nærmere Gjennemgaaen har jeg fulgt den samme Orden som i mine tidligere Afhandlinger, og givet Paragraferne de samme Numere. Hertil har jeg omtrent været nødsaget forat lette Smligningen imellem disse nær beslægtede Maal og forat undgaa Gjentagelser. Overmaade meget af hvad der er anført i Lydlæren i Oplysn. Shl. har nemlig forsaavidt almen Gyldighed. Den Mangel paa „precision vid regler-nas affattning“, som vistnok findes, faar holdes mig tilgode. Jeg tror i mine Oplysn. Voss at have rettet, hvad der var vildledende og aabenbart urigtigt. Forresten er det indlysende, at en saadan Præcision er mere vanskelig at gennemføre ved Behandling under Eet af en større Dialektgruppe, som den shlske. Det vilde ogsaa nu faldt mig lettere, om jeg blot havde taget en enkelt Dialekt, f. Eks. Ullensvangs, under Behandling. Men, — da jeg under ingen Omstænd. kan asspirere til at faa Materialet tilstrækkelig videnskabelig bearbejdet, vil jeg overlade dette til Fonetikerne af Fag. Jeg har ialtfald bestræbt mig forat være exakt og paalidelig i mine Observationer og Opgaver. Slurvethed („slarf“) er en Egenskab, som jeg i min Stilling som Læge har maattet vænne mig af med. Men jeg optræder jo blot som en af Videnskabens Pionerer, og søger at

rydde op i det værste Ulende; siden faar Videnskabsmændene kontrollere, ordne og systematisere. I Parenthes vil jeg dog bemærke, at det vistnok for disse kan falde lidt besværligt at sætte sig i Rapport til den „gemene“ Mand eller Kvinde; men dersom de til sine „Objekter“ blot vælger Seminarister, Lærere, eller lign., resikere de at gjøre Studiereiser i Hardanger uden f. Eks. at høre Vosse-u for sine Øren. Om nu Vedk. bagefter vilde paastaa, at Udgiveren heraf statuerer Nuancer, som i Virkeligheden ikke existere, da vilde dette vistnok for hans eget Vedk. have subj. Gyldighed, og maaske ogsaa for den lærde Verden staa som obj. Sandhed, men vilde ikke destomindre i allerhøieste Grad mangle objektiv Realitet.

Enkelte Vokaler.

§ 7. A er det alm. middelshøie vestnorske a. Det gaar (= Vass) aldrig over til å, — utanpao, lang o. s. v. Den rigtige Form **aleina** (Isl. aleinn) findes i Kvam og Efj.; i Gr. hedder det atlaina; forresten hedder det oleina (Ulv.), aotleina (Ull.). A træder istf. e i: arva, Arvingje, ijærkvald (igaaraftes).

8. Å findes blot i Jondal, og forholder sig her som i Shl.; forresten gaar det altid over til ao (eller maaske rettere a + europ. u), og forholder sig som i Vossemaalet: Laoé, Maondag.

9. Æ er meget vanskl. at adskille fra aabent e (cfr. Lundell, Landsmålsalf., Pag. 93). I Ull. er det vistnok forholdsvis sjd.; det forekommer ialtfald i Ord som Fræ, Klæ, og i den bst. Form af Fem., f. Eks. Skaolæ o. s. v.; i de andre Bygder er Forhol-

det omtr. som i Shl., idet Ord som læra, bera, jera, Kjering, eg mele, eg sele, læte, græte, udtales med æ. Foran nd, ng, nk er rimeligvis overalt æ, — Ende, Eng, tenkja. Formedelst denne Vanskelighed i Adskillelsen har jeg i Sprogprøverne altid ved Betegnelsen taget Hensyn til Etymologien og Islandsk.

10. **Det aabne E** (e) træder blot i Gr. istf. lukket é i Impf. af laota, lata, graota, blaosa, halda, hanga (forholder sig altsaa her som paa Voss); i de andre Bygder er derimod her lukket é. I Impf. af ga og fao har alle Bygder aabent e (jekk, fekk). I Supinum har alle de nævnte Verber overalt aabent e. Ord, som rett, slett, lett, Sletta, retta, har overalt aabent e, undtagen i Efj., hvor de har é. „Halvlydsendelsen“ i Adj. og Verber er blot i Kvam og Jd. ubetonet e (= Shl.), forresten er den enten lukket é eller Vosse-u. Overalt er ubetonet e i síane; ligesaa i Aoker, Tymber, minder o. s. v., hvor det ikke hedder Aokur o. s. v. (Ull., Efj.). Aabent e gaar ofte over til ö (se § 20).

11. **Det lukte E** (é) forekommer i Tré, Kné (eller Knétt), sétt (af sjao), étte, Slée, Séle, Vér o. fl. Blot Eidfjord har é i rétt, slétt o. s. v. (§ 10.) I Endestavelser er (= Voss) lukket é (Bakkjé, drúkkjé, eg kjenné o. s. v.); i Kv. og Jd. bliver den dog mindre betonet. Det træder istf. ö i véla (reparere); og istf. í i slék (saadan), nétjan.

12. **Det aabne I** (i) forholder sig omtr. som i Shl. Saaledes siges overalt (undt. i Graven) ménast, ménest (derimod Minné). Overalt siges Stíjé, pl. Stégar (eller Stéga), ligesom i Isl. og Shlsk. (sydl. Afd.). Endelsen -inn er den almind., — Vindinn,

óinn (i Kvam og O. dog énn; i Gr. = Voss, og i Jd. omtrent = Shl.). Det gaar over til y i klyppa o. s. v. (se § 18). Endelsen lig gaar altid over til le (186).

13. **Det lukte I** (í) gaar i Ull. over til Diftong $\text{e}^{\text{í}}$, idet í har et tydeligt Forslag af ubetonet e, — $\text{R}^{\text{e}}\text{ís}$, $\text{L}^{\text{e}}\text{ív}$, $\text{fr}^{\text{e}}\text{ítt}$, $\text{e}^{\text{ílt}}$. Overalt ellers staar det maaske ogsaa for Fonetikerne paa Overgang til Diftong, da det vel (ligesom lukket ú og ý) er „længere“, end i Shl. Men de er ialtfald væsentlig forskj. fra de tilsvarende Diftonger i Ull., — ligesaa forskj. som f. Eks. lukket ó paa Voss fra den islandske og hardangerske Diftong ou. Lukket í gaar over til é i slék (slékjé Gútar, sléka Jentur), og nétjan (Isl. nitján).

14. **Det aabne O** (o) forholder sig som paa Voss. Det træder istf. a i Impf. af nogle stærke Verber (§ 209), f. Eks. volt, vorp.

15. **Det lukte O** (ó) er i de fleste Bygder diftongisk, — aabent o + alm. nordisk lukket ó (se § 16), — aldeles identisk med den islandske Diftong. Den forekommer ogsaa i Ord, som Bór (= Bord), Nór, Skóra (= Skorda), tvó, nó, só, óinn, ópna, hó, Stovó o. s. v. I Graven, og især i Odde, er det ikke gjennemgaaende diftongisk, og Jondal forholder sig som Shl. Det er traadt istf. aabent o i de fleste af de ovenstaaende Ord. Nott udtales i Efj. af de ældste Folk som Nótt (= Isl.); derimod har jeg ikke hørt Dóttir, tótte, som paa Voss. I den bst. Form af Sjó gaar det over til ø eller y (§ 166).

16. **Det aabne U** er en overmaade „flóken“ Lyd at udrede; saameget mere, som næsten hver Bygd

frembyder sine forskj. Nuancer. Mest homogen og karakteristisk, saaat det øvede Øre aldrig tager Feil af den (skjønt den vanskel. kan gjengives af andre end Indfødte), er den Lyd, som jeg vil betegne *u* og kalde „Vosse-*u*“, fordi jeg først iagttog den i Vosse-maalet (cfr. Oplysn. Voss § 16). Jeg var ogsaa saa heldig at faa dens Eiendommelighed og Selvstændighed konstateret af Hr. Prof. Storm og Mr. Sweet, som kom til Voss under mit Ophold der. Til min Overraskelse har jeg nu ogsaa fundet den igjen i hele Hard. (i Jondal dog kun i færre Ord, i kort betonet Stavelse). Hyppigst findes den i kort betonet Stavelse (og er her eneherkende overalt, undt. i Jd.), f. Eks. *Fluga*, *Hug* o. s. v. — se Oplysn. Voss, — *Fótabor* (= *Fotaburd*), *Runa* (= *Rudnad*, *Aa.*), *sku* (skulde), *duga* (Kvam) o. s. v. Men den findes ogsaa i lang Stavelse, f. Eks. *Glugg*, *Guddl*, *fuddl*, *Fugl*, *dugde* (Kvam), — og i kort ubetonet Stavelse (næsten blot paa Voss, i Efj. og Ull.), f. Eks. *Aokur*, *Tymbur*, *mindur*, *Vísur*, *Bökur*; samt Halvlydsendelsen i Adj. og Verber, — *gulu*, *flinku*, *langu*, *hó sétu* og *spinnu*, — og i Impf. plur. af de stærke Verber (hvor det endnu bruges), — *sotu*, *spúnnu* (Efj.).

De andre aabne *u*-Lyd findes i Hard. og Voss (bortseet fra Jondal) blot i lange Stavelser; det simpleste vilde være at stoppe dem alle i den rummelige Sæk: „europæisk kort *u*“, men jeg kan ikke godt slaa mig til Ro dermed; dertil synes de mig indbyrdes altfor afvigende, ligesom ogsaa „det europ. *u*“, ingenlunde er den samme Lyd i de forskj. Sprog; jeg har i Hard. havt rigelig Anledning til at høre

denne Lyd ~~baade af Englendere~~ og Tydskere, — ja til at konfrontere dem med de Indfødte. Forskjellen beror vel især paa den stærkere eller svagere Labialisering. Jeg inddeler da disse andre aabne u-Lyd saaledes: 1) en Lyd, som næsten eller aldeles falder sammen med alm. nordisk lukket ó. I Hard. og Voss findes den vel især (eller blot) foran mm, f. Eks. ómm, Rómm, Aoralómm, Lómma, Sómmar (Gr., Kv.), som lyder aldeles = f. Eks. shlsk. Dómm (Dom). I Shl. er den derimod meget alm. i kort betonet Stavelse (af Vosse-u findes ikke Spor i Shl.), f. Eks. Hóg, Róg, Món, móna, Fóra, Skór, Fótabór, spóre (i sydl. Afd. ogsaa Ból, góla, Lót, Skót o. fl., hvormod disse Ord paa Stord har en Lyd imellem rent (vestnorskt) ú og europ. u). At det islandske ú, f. Eks. i hús, út, klútr, staar nærmere alm. nord. lukket o, end europ. u, har jeg før ment, og mener fremdeles. Dette finder jo ogsaa sin Analogi i forskj. nordsvenske Maal. I det svenske Tidskrifts 1881, E, sees Pag. 38 d_o (= þú); Pag. 41 staar „_o med tämligen svag runding“ (cfr. hvad Dr. Noreen: „Fårömålets ljudlära“, Pag. 12 yttres om det europ. u i Maalet), — bre_ok (= brúka), he_os (= hús); Pag. 42: e_ot (= út), e_otan kre_os (krús). Ogsaa den Diftong, som svarer til isl. ó, betegnes her ved _o (Pag. 41: bl_on, husb_onden, Pag. 42: d_o = døde), hvilket visselig ogsaa er netop den rette Betegnelse for isl. ó: aabent o (som i isl. og hardangersk „Kona“) + alm. nordisk lukket o (eller islandsk ú i út), — med Overvægt paa den sidste. O + alm. europ. u vilde derimod blive Diftongen i eng. road, no, know, som omtrent svarer til strandebarmsk ou i blout,

Groutibetsov, og den færøiske Diftong i soul (= Isl. sól). 2) ú (= eng. u i good, full), f. Eks. Múnn, túnn, Húnd, úng, Búkk, drúkkje, túrr, túrva, dúlde, (af dylja), rúdde, (rydja) (Kvam, Gr.). 3) u (alm. europ. u) er formentlig omtrent eneherkende (ved Siden af Vosse-u) i Ullensvangs Pgjæld, Ulv. og Efj. (i Jondal er den ogsaa tl. fremtrædende), f. Eks. umm, Rumm, Summar, upp, Munn o. s. v. (se ovenfor under 2; dog er det maaske ú foran k). Endelig kan bemærkes (foruden, hvad der anføres under 17), at det aabne u i enkelte Ord (især i de under 3 nævnte Bygder) har den samme rene (vestnorske) ú-Lyd, som i shlsk. fúddl, túddn, Lúddn, Lúbma (i Norvegia Pag. 77 skrevet Lúbma, hvilket jeg ikke kan godkjende), — f. Eks. únna, fúnné, spúnné, Dúst, túste (af tysja), og maaske Búkk, drúkkje, sprúkkje (paa Stord: drúkke), hvilken Lyd er identisk med shlsk. kort lukket ú i búdde, gnúdde.

17. **Lukket U** (ú) gaar i Ull. over til Diftong ^eú, — Kn^eút, ^eút, H^eús, b^eúddé. Paa de andre Steder er det ikke diftongisk (i min Betydning, da). Lukket ú træder istf. aabent u i Údl, úna, fúra, útan, dúa (i Kvam dog duga med Vosse-u). Disse Ord (ogsaa dúga) har ogsaa i Shl. lukket ú.

18. **Det aabne Y** (y) forholder sig som paa Voss. Det træder ogsaa her istf. i i hyva, Nybba, o. s. v., ligesaa i klyppa, imydló (tildels imjydló), myssa, myssjór (= myssjær, Shl.), mysst (sjaa, høyra, jera mysst, — i Shl. myssta), myssbjóa o. fl. med miss sammensatte Ord. I Ull., Odde og Jd. træder det istf. u i Synnavind, synnanté og lign. Smsætn. (= Shl.).

19. **Det lukte Y (y) gaar** i Ull. over til Diftong ^ey, — ^eM^eyr, K^ej^eyr, n^eytt, — dog (ligesom ved í og ú) ofte mindre tydeligt hos de Yngre. Det træder aldrig (som i Shl.) istf. jú.

20. **Det aabne Ö (ö)** forholder sig aldeles som paa Voss; det træder vistnok i hele Hard. (Jondal iberegnet) omtrent altid istedetfor ø (i Strandebarm bliver Forholdet straks anderledes). Ogsaa „Dör“ har nok overalt ö. Det træder istf. e i en Mængde Ord: Vörk, Vörme, Kjörve (dette Ord har ogsaa i Shl. ö), fjöre (= fjerre, Aa.; i Efj., Ulv., Kv. dog fjerre), kvörva, kvölva, Jölpa, jölpa, kvökkja (v. a. & n.), slönja, trönja, Bröv, Kvöv, Vöv, vöva, Svövn, eg söve, Sjö (Skjæl), Mökedag, og maaske flere. I Kvam siges dog Jelp, jelpa, fjerre, og i Jd. har endnu flere Ord e. I Ull., O., Ulv., Efj. siges Mjöljk; i Ull., Efj. siges Vötur; Ö., Ulv. Vötir (Gr. Vetter, Kv., Jd. Vinter). Det træder istf. æ i svöva, Jao-svöve.

21. **Det lukte Ø (ø)** forekommer neppe undtagen som Overgangslyd for y i kort, betonet Stavelse, — Bør, Møk, Møsa. Fyre (Aasen) hedder dog alm. fö (Shl. før), — kva fekk dú fö da? men i Betydn. 2) hos Aa. hedder det (= Shl.) föré; da va föré Dag. Ø træder istf. ó i den bst. Form af Sjó (166).

Diftonger.

22. Diftongen **eu** har samme Lyd som paa Voss og alm. i Shl.; Greut, bleut, Brydleup.

23. **ei** udtales blot i Ulv. og Efj. som ei, — overalt ellers som ai. Foran g og n falder aldrig i

bort, ligesom i Shl.; der siges *eigne*, *beinka*, *seinka* (ikke *egne*, *benka*).

24. *Öy* udtales bløt i Ulv., Efj. og Jd. som *öy*, overalt ellers som *øy*. Foran *g* og *k* falder ikke *y* bort; der siges *Öykt*, *blaoöygd*. Det træder istf. ei i *svöyja*, *löyva*, *Löyving*.

Anm. *Ao* er omtalt § 8; *ou*, *ei*, *eú*, *ey* under §§ 15, 13, 17, 19.

Konsonanter.

25. *B* forholder sig som paa Voss; *Lamb*, *Kamb*, o. s. v. Foran en *Kons.* bliver mb til mm, f. Eks. *Lammsjinn*, *Kammjúl*. — *Bibra*, *Bibr*.

26. *D* forholder sig ogsaa idethele som paa Voss. Det udtales (= Voss og Shl.) i *múrde*, *búrde*, *vúrde*, *torde* (Impf. af *myrja*, *byrja*, *vyrja*, *tora*), hvorimod det falder bort i Impf. af *jera*, *læra* o. s. v. (§ 224). Ligesaa udtales det i *Feld* (Shl. *Fell*), *Asald* (= *Asall*, *Aa.*, hvorimod *Apall* hedder *Aplé*). I *Fremlyd* falder det nu altid bort foran *j*, — *júp*, *jerv*, *Jú* (Kv. *Júv*). Derimod *Viggja*, *Smiggja*, *ryggja*. Det udtales foran *v* i *Dvale*, *Dvaladrykk* (hvor det falder bort i Shl.) I § 166 vil det sees, hvilke Ord af *Hankjøn*, endende med *Vokalen*, som i bst. Ental faa et *d* foran *Artiklen* (= Shl. og Voss), — ligeledes, hvilke Ord, endende med *l*, *il* og *n*, som faa et *d* indskudt (cfr. ogsaa §§ 32 og 34). *Maoró* (eller *Moró*, — forældet *Morgó*) faar i bst. Form og i plur. et *d* indskudt, — *Maorondinn*, *Maorondar* (ogsaa tildels *Meddnar*, § 165). Forresten henvises til *Oplysn. Shl.*, navnlig m. H. til, i hvilke Tilfælde *d* falder bort; dog falder det aldrig bort efter *l* og *n* (*Eldinn*, *Sandinn*). Foran en *Kons.*

bliver dog (ligesom i Voss og Shl.) ld og nd til ll og nn, f. Eks. Kvellseta, lannfast, Lannsbygd.

27. F forholder sig som i Shl. og Voss. Udtalen *jīpta* findes ingensteds, hverken i Shl. eller Hard. (cfr. Norvegia Pag. 74). Det eneste Tilf., hvor jeg har fundet ft udtalt som pt, er Ordet Kluft, som i Etne udtales Klupt (cfr. klýpa?).

28. G. Ligesom paa Voss gaar g altid over til j der, hvor blød Vokal paafølger eller har paafulgt. Saaledes *ma'njé*, *u'njé*, *höjé*, *vétijé*, *Sajir* (*Sajé*). Naar en Vokal staar foran et „blødt“ g, vil den i Regelen blive lang, f. Eks.: *Dājinn*, *Mājé*, *gnājé*, *bāja*, *plōja*, *Bōjé*, *lōjé*, *sōjé* (Sup. af *ljuga*, *suga*), *lījinn*, *lōjinn*. Er denne Vokal e, vil den altid blive kort i *leijé*, *sleijé*, *dreijé*, *fejinn*, *seija*, *teija* (alm. udtalt *laijé* o. s. v.); men alm. lang i *Vējinn*, *Vējir* (*Vējé*), *vējé*, *gnējé* (Sup. af *vega*, *gnaga*); dog sige de Yngre ofte *Veijinn* o. s. v. I Nyisl. (og ofte i Shlsk.) er Vokalen altid kort: *Daijinn*, *Maijé*, *Veijinn*; i Shl. *lōijenn* (Selv i Isl. er altsaa her Explosiven forsvunden foran j). Derimod bliver g aldrig blød i Ord, som: *Draging*, *Aging*, *Raging* o. s. v., men dette stemmer med Isl. *dragan* o. s. v.; her har altsaa ikke i Oldsproget en blød Vokal paafulgt. I Fremlyd har det bløde g forhen været udtalt som dj; jeg har selv hørt en 85-aarig Kone, *Katrine Jónsdtr. Sæbö* i Efj., sige *djera*, *Djeit*; og i Kvam berette Mange, at gamle Folk for en 30 Aar siden sædv. sagde saaledes, samt *djoyma* o. s. v. Sandsynl. er d bortfaldt samtidig i saadanne Ord og Ord som *djúp*, *Djív* (nævnte Kone sagde *djúp*). Her har

været almindelig dentalt d; derimod forekommer palatalt d (^{id}) i Forbindelsen ggj, — f. Eks. Kaggjé, Veggjinn, liggja (udt. Ka^{id}d^{id}jé o. s. v.). G udtales i mógele (mulig, — Ull., Efj. mógule); derimod falder det bort i trúa, tjúé, Róa, dúa, Flöy (i Kvam siges dog tjúve eller kjúve, idet g altsaa her gaar over til v, — her siges ogsaa duga); ligesaa falder det bort i Neisté, og i Endelsen le. Det udtales i Haug, Auga, lauga; ligesaa siges alm. vígdé, plögde, böygde, svöygde, töygde (Impf. af víja, plöja o. s. v.). Det udtales i fjelgt (Shl. fjellt). Gn foran en Kons. bliver (= Isl. og Shl.) ng, — ringde, engde, ringt o. s. v. (Oplysn. Shl. Pag. 122). G tilføies i tveug, trjúg (eller trýg), forsaavidt disse Former endnu bruges. Imperativ af seiða hedder segg, i plur. seijé (= Isl.); den omtalte gl. Kone sagde i Impf. segde (istf. sa). Forresten henvises til Oplysn. Shl.; dog siges Högd istf. Hædd.*) G træder istf. v i teugra.

29. H er altid stumt foran j; hjaá hedder isjao (dog Jaosvövé). Forresten se Oplysn. Shl.

30. J. Lyden jú altid bibeholdt; ligesaa jó. J tilføies i snjaop (= snaap, Aa.), ligesom ogsaa Knút i Graven udtales Knjút (cfr. Njút paa Stord istf. Nút, — Isl. tildels hnjúkr). Forresten henvises til Oplysn. Shl.

31. K. Næst at henvise til Oplysn. Shl. bemærkes, at ligesom paa Voss blødgjøres altid k foran en blød Vokal, — ríkjé, laokje, mjúkje, slékje (saa-

---

*) Paa Stord siges hædda, v. a. (forhøie), hæddast og hæddna, v. n. Formen Haagsæte (istf. Høgsæte) bruges i Stord, Finn., Strand.

danne), friskje (udtalt frissjé), Sakjir, Markjir. Derimod siges Baking, Vaking, Skriking, Fisking, Vassking o. s. v. (= Isl. bakan o. s. v.), hvorimod Navnet Viking udtales Víkjing (= Isl.). Ved Udtalen af kj i Indlyd mærkes, at i Graven er (= Voss) Explosiven bortfaldt foran kj; selv i Forb. kkj høres den kun lidet: Bakkje, Sjykkja (= Skytja, Aa.), o. s. v. udtales næsten ligesom Bikkje paa Østlandet og i Byerne. Nkj bliver derfor (= Voss) palatalt $\overset{h}{n} + kj$; — $te^{h}nkja$, $Ba^{h}nkjinn$. Ellers er Forholdet i Hard. det samme som i Shl. (se Oplysn. Voss Pag. 40); Explosiven (palatalt $\overset{h}{t}$) udtales foran Spiranten kj, — $Ha^{h}tkjé$, $Me^{h}rtje$, $Bje^{h}l^{h}tkje$, $Ba^{h}t^{h}tkje$. Nkj bliver derfor dentalt $n + \overset{h}{t} + kj$, — $te^{h}n^{h}tkja$, $Ba^{h}n^{h}tkjinn$ (ligedan i Dalmaalet, se f. Eks. Noreens Ordbog under „änka“, — ogsaa i Isl. og Færøisk). Skj udtales dog nu overålt som sj. Udtalen af kj og skj i Fremlyd har forhen været tj og stj, — almindeligt dentalt $t + j$ (ikke palatalt $t + kj$, ligesom i Færøisk); nævnte gl. Kone i Efj. sagde Tjaftinn, stjóta, Stjegg. Udtalen var den samme som man endnu oftere hører af tj (se § 38). K høres i Regelen i Ord som: mørkt, Mørkn (i Shl. alm. udtalt mörrt, Mørtn).

32. Ll udtales som ddl (= Voss og Shl; i Shl siges dog $\bar{a}dl$, $K\bar{a}dl$), — addlé Folkjé (alle Mennesker), Guddl. Ll foran en Kons. bliver dog alm. ll, f. Eks. Fjellbrún, fullvaksinn; dog har jeg i Gr. hørt addl Dag, addl Vetter, ligesom jeg i Vaag i Shl har hørt stidlna (i Isl. udtales ll altid som ddl, undtagen foran s, t, d). Det er mere og mindre konsekvent

gjennemført, at l efter Diftong og lukket Vokal udtales som dl; mest i Odde, hvor omtrent alle Ord udtales saa: Paodl, Aodl, Stódl, Kúdl, Krýdl, Sýdl, Hædl, — mindst i Gr., hvor blot siges Paodl. Overalt siges breidleitt, húdlaus, blídle, naudle (adv., nødvendigvis); at d her udtales, beror vel paa samme Aarsag.*) Overalt siges gamadl, vesadl (derimod sæl); Substantiver paa il og ul har derimod næsten altid antaget den oblique Form paa -lé, — Fatlé, Kvitle, Lykle, Júkile (§ 165); blot Navnet Torkjidl er overalt uforandret; i Gr. hørte jeg ogsaa Hevidl, Himmidl. Overalt siges Stöl. Lj udtales altid som lj. L falder bort i Kar (Kaddl siges nok aldrig), ska, té, vé (undt. siges vill, sjd. vél).

33. M er ikke saa alm. fordoblet som i Voss og Shl. Saaledes siges næsten overalt koma (kjeme, kōm, komé, kominn), gamadl, Dóm, Lóm (Fugl), Tóme (Tomme), tóm, töma. Derimod siges overalt Hammar, Lemm (Loft, — i Shl. Læm), Summar. M falder altid bort i Endelsen óm, — ijönó, úmm Kveldó o. s. v. (i Shl. er det stundom bevaret, — se Oplysn. Voss Pag. 41). Naar vn kommer foran en Kons., gaar det altid over til m, — jamt, nemde, Omsfót.

34. N foran n udtales i Kvam tl. gjennemgaaende som dn; i Jondal i nogle faa Ord, f. Eks. tudn, gradn; andre Steder findes denne Udtale ikke. Naar nn staar foran en Kons., vil det i Kvam (ligesom i

---

*) Ogsaa i Shl. er samme Udtale; her siges ogsaa trúdleg, sjaadleg (i Hardanger har jeg blot hørt trúle, sjaole.)

Shl.) ofte udtales som nn, — altid ialtfald foran t, f. Eks. ^túnnt, — ellers er Udtalen isaafald noget vaklende; saaledes siges baade gradnvaksen og grannvaksen. Det er mere og mindre konsekvent gennemført, at n efter lukket Vokal udtales som dn; mest i Odde, hvor alle Ord udtales saaledes: Sveidn (Navn), Steidn, Reudn, Keudn, Húdn, — mindst i Gr. og Jd., hvor blot siges Sveidn. I disse sidste Bygder vil det i bst. Form hedde Stein'n, Reun'n o. s. v., altsaa med stavelsedannende, stemt n; paa samme Maade vil her Mann, Münn, Ovn, Granne o. fl. Ord i bst. Form hedde Mann'n, Ovn'n, Grann'n (ligesaa i Voss og Shl., cfr. Oplysn. Shl. Pag. 37 & 50); fremdeles vil det hedde Aol'n, Stól'n, Hæl'n o. s. v. I de andre Bygder siges imidlertid Steininn (eller Steidninn, Steinénn), Manninn, Aodlinn o. s. v. I flere Bygder tilføies n i den bst. Form af Bö, Sjó, — Bödninn, Sjødninn. N er bortfaldt i Maoró (eller Moró), úndao, sjelda, mendé (= medan, — Graven; andre Steder hedder det me, = Shl.). Derimod siges útan, síane o. s. v. (cfr. Oplysn. Shl.). Fremdeles falder n bort i Vass, Boss (= Vatns, Botns, — Vassfugl, té Boss), jamt o. s. v. (se § 33).

Ng, guttural Nasal, forholder sig som i Shl. og Voss (cfr. Oplysn. Shl. Pag. 28 & 38, — Ordet Taankje skal her udgaa).

Palatalt n (ⁱⁿ) forekommer blot foran j og (i Graven) foran kj; om det sidste se § 31. M. H. til ⁱⁿhj, som overalt i Hard. og Voss svarer til ngj, bemærkes, at jeg ingen guttural Nasallyd kan finde deri; i de østl. Fjeldbygder er maaske Forholdet anderledes. Dette Forhold naar til Strandebarm;

i hele Shl. bliver Udtalen = den islandske („udenat n her har Næselyd“, Oplysn. Shl. Pag. 28, nederst), og man maa skrive ndj, — Andje, lendje, indjen, Tondjo (ligedan i Dalmaalet, — se Noreens Ordbog, f. Eks. under „länge“ og „stinga“). Palatal-guttural-nasal ng + j vil derimod i Alm. fremkomme, naar Byfolk og „Konditionerede“ skulle efterligne Bondens Udtale af saadanne Ord. Palatalt n istf. ngj forekommer ellers paa Jæderen; jeg har hørt en Kone fra Haa Sogn sige laⁱnⁱne (= lange), maⁱnⁱne (mange), leⁱnⁱne. Palatalt l har jeg derimod ikke hørt søndenfor Søndfjord.

35. P træder istf. f foran s, — cfr. § 27.

36. R er Tungespids- (supradentalt) r overalt, undtagen i den største Del af Ull. Præstegjæld, hvor der findes et udtalt uvulært r (= Pariser-r), som aldrig vokaliseres (ligesom i svenske Maal). Rn udtales som dn eller ddn, — Badn, Kjöddn (derimod altid Örn). Der, hvor Substantiverne i Flertal ende paa ar og ir, bliver dog den bst. Form anné og éné (eller éna), — forskj. fra Islandsk og Shlsk., men overensstemmende med Færøisk; hvorimod Klø, Tæ o. s. v. (se § 171) bliver til Klødna, Tædna (= Voss). R udtales altid foran j. R er i Ull. bibeholdt i Præs. af Verber B 3 (f. Eks. eg kastar, kadlar). I flere Bygder tilføies et r i den bst. Form af flere Hankjønsord, som ende paa Vokalen (§ 166), f. Eks. Skórinⁿ, Snjórinⁿ (= Isl.); ogsaa Morgórinⁿ, hvor der siges Morgó istf. Maoró (Efj., forældet). Rs bliver ofte til ss, — fysst, vesst, Tossté o. s. v.

37. S gaar alm. over til t foran l (= Voss og

Shl.), vetle, o. s. v. Ligesom i Shl.*) siges Gjødsl (Gjødning) og gjødsla, v. (gjøde Ageren); derimod Gjötla, f. (Fedning), Gjötalekalv. Veslinje (Shl.) hedder Veddlinjé. Forresten se Oplysn. Shl.

38. T. Næst at henvise til Oplysn. Shl. bemærkes, at tj endnu mængstedes af de Ældre udtales som tj i Tjú (eller Tjó), tjúe, Tjöra; og omtrent overalt og af Alle siges sötjan, atjan, nétjan. Udtalen svarer til den islandske (se Anhanget om Færøisk, § 26). Kvetja, sitja, setja, Netja udtales ogsaa i Hard. kvekkja, sikkja o. s. v. (cfr. Udtalen af Bakkje, § 31), og Ingen kan mindes nogen anden Udtale. Stj udtales nu overalt som sj (Sjöddna, — Stjerne, — Sjöddn, = Stjorn). Den omtalte gamle Kone i Efj sagde Stjöddna, hvilken Udtale før var den alm. T tilføies i nététte (= nedetter; i Vaag i Shl. siges sötétte, = sudetter, Aa.)

39. V. Her bemærkes, at vn overalt udtales som vn (= Voss). V falder alm. bort i de samme Tilf. som paa Voss (Gró bruges ikke; derimod Bekk). Impf. af kljúva hedder dog overalt klauv (undtagen i Ulv. og O., hvor det i Inf. hedder kljú, Impf. klau). I Kvam udtales dog, mærkeligt nok, v gennemgaaende i alle disse Ord: Lauv, Klauv, nauv, nauva, Tjúv, Júv, Húva, Túva, Stúv, Laové, Lóvé. (I Shl. udtales v blot i Laave, Lóve, og gaar i enkelte Bygder over til g i nauv og nauva). Aav udtales overalt (= Voss) ao; dog bliver aavstad til osta. I smsatte Ord vil altsaa aav og aa falde

---

*) Paa Stord siges Aavreidsla, Breidsla (Høybreidsla), som vel staar nær den oprind. Udtale af Isl. breizla (nu udtalt breisla, — men cfr. f. Eks. býðst.)

sammen, hvorimod de i Shl. i Regelen nøie adskilles.
 V træder istf. j i mykkva (= mykja, Aa., gjöde, —
 i Shl. mykkja; i Oplysn. Voss Pag. 38 staar feilagtigen mykja).

Omlyd.

40. Forekommer overalt i Flertal af Neutra (§ 175); i Ull. og Odde i Fem. af Adjektiver (§ 184). Hos de ældste Folk i Efj. hørte jeg (= Voss) Dogó, Doló, Hogó, ligesom de ogsaa havde Omlyd i Fem. af Adjektiverne.

41. Heller ikke i Hardangermaalene har jeg fundet Spor af kort Vokal + kort Kons. Derimod findes maaske lang Vokal + lang Kons. i Sótt, Nótt (hvor det udtales saaledes, se § 15). Forresten henvises til Oplysn. Voss.

Anden Afdeling.

B ø i n i n g s f o r m e r.

1. Substantivernes Bøining.

a) Hankjønnsord.

§ 161. Dóm, i Flertal Dómar (Ull., O., Efj., Ulv.), Dóma (Gr., Kv., Jd.)

Bestemt Form: Dóminn (eller Doménn), Flertal: Dómanné.

Anm. Om Endelsen inn o. s. v. i bst. Ental se § 167, Anm. Paa Dativ i ubst. Ental har jeg kun fundet et Par Eksempler: da blæse tao Nóré, tao Söré (svagt Tonelag). Dativ i bst. Ental er vist aldeles aflagt; i Efj. sagde dog de Gamle: i Heggjagarn (Handelsstedet i Vik). Paa Dativ i bst. Flertal har jeg hørt et Par Eks., — úmm Kveldó, úmm Meddnó, — foruden de i § 40 omtalte forældede Former Dogó o. s. v.

Flere Ord: Kvirl, Höykvirl (= Kvervel, Aa., i Shl. Höybreidsla), Ræna (= Rudnad, Aa.), Kjark (Kvam, = Træl 2, Aa.).

162. Svag Bøining: Endé, i Flertal Endar eller Enda. Bestemt Form: Endinn (eller Endénn; Flertal: Endanné.

Anm. Andre Ord: Jakslé (Kindtand; ogsaa = Rynning), Bruné, Trējé (Fortrydelse), Kjæté, Letinjé, Arvinjé, Veddlinjé, Fatlé, Lyklé o. s. v. (se § 165).

Genitivet i de smsatte Ord har altid a, — Endal-
lykt, Bakkabrún.

163. Nogle Ord ende i Flertal paa ir (Ull., O., Ulv., Efj.) eller é (Gr., Kv., Jd.), f. Eks. Kvist, pl. Kvistir og Kvisté; i bst. Form: Kvisténé (Ulv.), Kvistna (Gr.), Kvisténa (de øvrige Bygder). Det er de samme Ord, som er nævnt i Opl. Shl., med Undtagelse af Lest (= 12 Td), som er Fem overalt i Hard., Shl. og Voss. Desuden komme til: Plass, Sess, Röv (= Rev), Dregg, Sjikk.*)

Høl har i pl. Hyljar (Hylja); Bö har i Gr. Böja (= Voss), ellers Böar (Böa).

164. Nogle Ord faa Omlyd i Flertal 1) med Endelsen ir (eller é), og svagt Tonelag: Bóg (Böjir; i Shl. derimod Böger eller Böge med stærkt Tonelag; i Opl. Shl. Pag 48 er feilagtig opført svagt Tonelag; ogsaa Negler har i Shl stærkt Tonelag); Son, — i Efj. tildels Són (Sönir), Spón (Spönir), Vott (Vettir). Flot (cfr. Opl. Voss) har derimod i pl. Flatar (Ulv., Efj.), Flata (Gr.), Flotar (Ull.); ellers hedder det (= Shl.) Flaté, pl. Flata. I Isl. hedder det baade flöt, f. (pl. flatar) og flötr, m. (pl. fletir). 2) med Endelsen ur (Ull., Efj.), eller ir (Ulv., O.), eller é (Gr., Kv., Jd.), og stærkt Tonelag: Mann, — i Kvam: Mān (Mennur, Mennir, Menné, — i Kv. Méné; i bst. Form: Mennuna (Ull., Efj.), Mennéné (Ulv.), Mennéna (O.), Menna (Gr., Jd.), Ménéna, Kv.), Nagl (Neglur, Neglir, Neglé, — bst. Negluna (Ull.,

---

*) Foruden de i Opl. Voss Pag. 42 nævnte Ord komme i Shl. ogsaa følgende Ord til: Gran (= Gron, Aa., cfr. Opl. Voss Pag. 43 nederst), Gjöys, Kónst, Sórt, Dregg, Sjikk.

Efj.), Negléné (Ulv.), Negléna (O., Kv., Jd.), Neglna, Gr.), Fót (Fötur, Fötir, Föté, — bst. Fötné (Ulv., Efj., O.) og Fötna), Brór (Brör (Ulv., Efj., Ull., O), Bröré (ellers), — bst. Brödné (Ulv., Efj., O.), og Brödna), Bóndé (Böndur, Böndir, Böndé, — bst. Bönduna (Ull., Efj.), Böndéné (Ulv.), Böndéna (O., Kv., Jd), Böndna, Gr.), Trao (Træ i Kv. og Jd, ellers Trær, — bst. Trædné i Ulv., ellers Trædna). Far har Farar og Fara, bst. Faranné.

Anm. Det vil sees, at Ulvik er den eneste Bygd, som altid har den rette Form (med Endelsen éné eller né) i Flertallets bst. Form, af de i 163 og 164 omhandlede Ord; Efj. og Odde har Fötné og Brödné, men forresten findes altid Endelsen na i Analogi med de tilsvarende Hunkjønssord.

165. Som nævnt i § 32 har Ord paa il og ul næsten altid antaget den oblique Form paa lé; Lyklé, Speiglé, Fatlé, Kvitolé, Tryglé (lidet Trug til Sild og Poteter, — Shl. Tryel), Iglé, Sniglé (Shl. Ijel, Sníel), Aplé (Isl. apaldr), Hevlé, Himlé, Onglé, Juklé, — i Flertal Lyklar (-a), Speiglar o. s. v. Kjél har i pl. Kjélar, — Hammar — Hamrar. Maoró (Gr. Moró, Efj. forældet Morgó) er omtalt i § 26; Flertalsformen Meddnar bruges især i Dativ: úmm Meddnó; ellers Maorondar (-a). Hedlér (pl. Heldra) siges i Gr., ellers hedder det Heldré

166. Skó, Ljao hedder i bst. Form i Ull., Ulv. og Efj. Skórin, Ljaorin, — forresten Skóinn, Ljaoinn; de har i Plur. Skó, Ljao, — bst. Skódné, Ljaodné (Ulv., Efj., O), Skódna, Ljaodna (Kv., Jd); i Ull. bruges Formerne paa né og na om hinanden; i Graven bruges Formerne Skóné, Ljaoné og Skóna, Ljaona om hinanden. I de to sidstnævnte Bygder

siges endog ofte Skódna o. s. v. mina, dina (derimod aldrig Fötna, Brödna o. s. v. mina).

De øvrige Ord, som ende paa Vokalen, har Flertal paa ar (eller a). By hedder overalt i bst. Form Byd'n; Bö hedder Böd'n (Gr., Jd.), Bödninn eller Bödnénn forresten; Sjó hedder Sjød'n (Gr., Jd.), Sjødnénn (Kv.), Sjødninn forresten. Formerne Bödninn, Sjødninn synes ligesom Formen Øy'ne i Hall. (Aasens Gramm. Pag. 144) at forudsætte den ubst. Form Bödn, Sjødn, som dog ikke findes. I Kvam skal det forhen i bst. Form have hedt Skód'n, Ljaod'n, Snjóð'n, Skjaod'n. I Ull., Ulv. og Efj. hedder Snjó og Skjao i bst. Form Snjóinn, Skjaorinn.

Overalt siges (= Voss) Skainn, Véinn o. s. v.

Ord med l og n efter Diftong og lukket Vokal udtales ofte som dl og dn (se § 32 og 34); i Graven siges Hevidl, Himmidl; overalt siges Torkjidl (§ 32).

167. Genitiv paa ar: slao té *Lutar*; sjelda kjeme Fjas te Fagnar; koma té Havnar (Kvam; ellers er Havn fem.). Istf. té Botnar (Shl.) siges té Boss (= Isl.). Forresten se Oplysn. Voss.

Anm. Endelsen inn i bst. Ental er konstant i Ull., Ulv. og Efj.; Endelsen énn i Odde og Kvam. I Graven er Forholdet aldeles som paa Voss, idet Endelsen -inn afveksler med -en: paa samme Maade veksler i Jondal -énn med -en. I disse to sidstnævnte Bygder vil (som omtalt i § 34) Ord, som ende paa n og l, ofte blot faa et stavelsedannende n i bst. Form (Stein'n, Mann'n, Slól'n o. s. v.).

b) Hunkjønnsord.

168. Skaol, i Flertal Skaolir (Ull., Ulv., Efj., O.), Skaolé (Gr. Kv., Jd.).

Bestemt Form: Skaolæ; Flertal: Skaolna (Gr.), Skaoléna (de øvrige Bygder).

Ord som Mark, Sak, Sag har i Flertallets bst. Form overalt Markjéna, Sakjéna, Sajéna.

Anm. Flere Ord: Lest (= 12 Td.), Vyrn (= Vyrdna, Agtelse), Havn (i Kvam og Shl. masc.).

De Ord, som ende med Rodvokalen, føie n til i den bst. Form. Saaledes Brúna, Aona (Blodaare) i Ull., O., Jd, — Brúnæ, Aonæ o. s. v. i de øvrige Bygder. Formen Kú bruges ikke, blot Kjýr (§ 171).

169. Svag Bøining. Vísa, i Flertal: Vísur (Ull., Efj), Vísir (Ulv., O.), Visé (Gr., Kv., Jd.).

Bestemt Form: Vísó; Flertal: Vísuna (Ull., Efj.), Vísna (Gr.), Víséna (de øvrige Bygder).

Ord, som ende paa na, f. Eks. Kanna, Kona, ville i Flertallets bst. Form hedde i Gr. Kanna, Kona (= Voss; egentlig Kann'na, Kon'na), i de andre Bygder derimod Kannuna, eller Kannéna o. s. v. Ord som Véka, Vogga, Flugá, Kjyrkja, har derimod ogsaa i Gr. i Flertallets bst. Form Vékéna, Voggéna o. s. v.

Anm. Flere Ord: Tíðveisa (Gr., = Tidvermsla, Aa.), Vota (Jd., samme Betydn.).

170. Nogle Ord ende i Flertal paa ar (Ull., O., Efj., Ulv.) eller a (Gr., Kv., Jd.), f. Eks. Lí, Ljár (-a), bst. Líanné. Det er de samme Ord, som er nævnt i Opl. Shl.; desuden komme til følgende: Jygr, Rémm, Örn. Merr har altid Marar (-a), og bruges blot om Hopper (hvorimod paa Stord „Mara“ bruges om Heste i Alm.; „kor mange Mara e der på Garen?“ Hopper kaldes her Merre eller Horse).

Nogle faa tilføiet j i Flertal, nemlig: Hes, Eng,

Klöv, Hegg, samt. c. i de fleste Bygder Seng og Jél (= Gil). Det sidste Ord er neutr. i Kvam og Shl., og Seng hører i Ull. og O. til § 171, 4 (ligesom i Shl.). Sjöf (= Skjel) har Sjöfir (-é).

171. 1) Ord med Omlyd til ö, æ, ý: Rót (Rö-tur (Ull., Efj.), Rötir (Ulv., O.), Röté (Gr., Kv., Jd.); i bst. Form: Rötuna (Ull., Efj.), Röténa (Ulv., O., Kv., Jd.), Rötna, Gr.), Nót, Bót, Dottur (Ull., Efj.), Dottir (Ulv., O.), Dotté (Gr., Kv., Jd.) har i pl. Döt-tur, Döttir, Dötté (i bst. Form: Döttuna, Dötténa, Dötna), Mór (Mörur, Mörir, Möré; i bst. Form: Möruna, Möréna, Mörna), Kló (Klö i Kv., Jd., forresten Klör; bst overalt Klödna), Kró, Gló, Fló, Ró, Tó, Bók (Bökur, Bökir, Böké; bst Bökuna, Bökéna), Brók, Orr, Osp (Örrur, Öspur osv.; i Ulvik Pøjæld derimod Errur, Espur i Efj., Errir & c. i Ulv. og Erré & c. i Gr.), — Nott (Nættur, Nættir, Nætté; bst. Nættuna, Nætténa, Nætna), Gaos (Jæsur o. s. v.), Taog (Tægur o. s. v.), Tao (Tæ i Kv., Jd., forresten Tær; bst Tædna), Rao, Skrao, Svo, — Mús (Mýsur o. s. v.), Lús. 2) Med Omlyd til e: Ond (Endur o. s. v.), Hond, Rond, Strond, Fonn (Fennur o. s. v., bst. Fennuna, Fennéna, Fenna), Tonn, Vomb, Dokk, Vok, Logg,*) Tromm, Mork, Honk, Rong, Spong, Stong, Tong, Not, Ort, Oksl, Skolm (Sjelmur o. s. v.), Klopp, Tropp. 3) Med a i Flertal og svagt Tonelag: Ogn, (Agnir og Agné, bst. Agnéna og i Gr. Agna), Nos (Nasir o. s. v.), Nov. Dette sidste Ord har ialfald i Ulv. og Gr. Navir og Navé, men hører i Efj.

*) Logg er i Oplysn. Shl feilagtig opført i § 171, 2; i Vaag hedder det i pl. Laggje (§ 171, 3), = Isl. laggir, og er forresten regelmæssigt efter § 168.

til 2) og hedder i pl. *Nevur*; i Ull. har jeg hørt *Navur*, med svagt Tonelag, — altsaa svarende til den abnorme *Vosse-Form Nasu, Skaolu*. 4) Ord uden Omlyd i Flertal, men med stærkt Tonelag: *Systur* (Ull., Efj.), *Systir* (Ulv., O.), *Systé* (Gr., Kv., Jd.), hedder i Flertal ligedan; *Jeit*, *Eik*, *Björk*, *Lind*, *Seng* (Ull., O.), *Kjýr* (*Kjýrur*, *Kjýrir*, *Kjýré*, — bst. *Kjýddna*). Dette Ord (selv om det i Ental hedder *Kú*) har ogsaa i den nordl. Afd. af Shl. alm. i plur. *Kjýre* med stærkt Tonelag.

172. Genitiv paa ar: *te Heltar*, *Bygdar*, *Skammar*, *Tíar*, *Havnar*; *Flóarmaol*; derimod *Huldakona*, *-jenta*, — *kar* (paa *Voss* — *fant*, — *fenta*), — *folk*, — *slaott*. *Hesjatróa*. *Laggband*, *Handabak*, *Vombafydla*.

De Ord, som ende paa *a*, har i Ull. og Efj. alm. Geintiv paa *u* (= *Voss*), — *Furuskog*; i de andre Bygder paa *é*, — *ønsja té Lúkké*.

Anm. Formerne paa *é* bruges i de samme Tilfælde som i Shl. og *Voss*, f. Eks. *Björkévé* o. s. v.

c) Intetkjønsord

173. Aor, i Flertal Aor. Bst. Form *Aoré*, i Flertal *Aoræ*.

De Ord, som ende paa *é*, har den samme Bøining, f. Eks. *Eplé*.

Anm. Andre Ord: *Bjó* (= *Bod* 5) *Aa.*; „*dú ha' kjé Bjó* (te) *jera da*“, — hvorimod *Bud*, f. Eks. paa en Auktion, hedder *Bo*; i Shl. er Forholdet omvendt; cfr. *Opl.*, *Voss* Pag. 44 & 52), *Hydlegolv* (= *Hylla*, *Aa.*), *Jylvé* (Afdeling af en lukket Skuffe), *Raunsvég* (= *Raunsveig*, *Aa.*, — „*da*, *só röyné Svéjæ*“, — *Svig*, *Aa.*, = *tynde Kviste: svéga*, v. n. = *samle Kviste* og *Ris* til *Kvæget*), *Einstöé* (= *ei Jór*, *só ligge ao-*

bakle). Kné hedder i Gr. Knétt (ga pao Knéttó, — Dativform); i Kv. og Jd. Kné, forresten Knétt og Kné om hinanden. Súmmar, Vaor, Heust er i Kv. alm. neutr. (= Isl.), — eit kallt Súmmar o. s. v., — i føra Súmmaré.

174. De Ord, som ende paa „a“, bøies formentlig i hele Hard. i Flertal som de svagtformede Hunkjønssord (cfr. Visa, § 169). F. Eks. Euga, i Flertal Eugur, Eugir, Eugé.

Bestemt Form: Euga; Flertal: Euguna, Eugéna. Naar det siges: ha Bos i Eugó, — vaska seg i Eugó, er det vel en Dativform.

Hertil høre følgende Ord: Euga, Öyra, Nýra, Jarta, Okla, Noa, Eista, Einsjefta, Drikka. Hydna er alm. neutr., ialtfald i de yttre Bygder.

Genitiv i Ental har a: Oklalé, Hydnabór (= Shl. og Voss). Genitiv i Flertal har (= Shl. og Voss) undt. na, — Eugnakvarm, Öyrnahaor, Nyrnatolg.

175. Den haarde Omlyd (a til o) finder Sted i Flertal, aldeles som paa Voss, — se Oplysn. Voss.

176. Se Oplysn. Voss. Ligesom i Shl. siges: te Mótars (istf. te Móts). Eggjaskal, Berjaskóg o. s. v. (men ikke Eggjó i Dat. Plur.).

182. Se Oplysn. Voss; han Knút; isjao han Knút, Knívinns hans Knút; hó Rannveig, isjao hinné R., Vevinn hinna R.

2. Adjektivernes Bøining.

184.	Ental.			Flertal.		
	masc.	fem.	neutr.	masc.	fem.	neutr.
Ubst. Form	langu	long	langt	lanjé	langa	lanjé
Bst. Form	lanjé	langa	langa			

Ovenstaaende gjælder i sin Helhed blot Ull.

Halvlyden er nemlig i Ull. og Efj. *u*, i Gr., Ulv., O. é, i Kvam*) ubetonet *e* (= Shl.), og i Jd. mangler den. Halvlyden føies (= Voss) til enhver Kons. uden Forskjel, f. Eks. *gamadlu*, *seinu* o. s. v., og ligeledes til Ord, som ende med Rodvokalen, f. Eks. *blaou*. Den gjælder alene for Hankjøn. Omlyden *a* til *o* i Hunkjøn findes blot i Ull. og O.; gomol siges dog nok overalt. I neutr. plur. har jeg af gamle Folk i Efj. hørt *oddl* (f. Eks. *oddl Boddnæ*).

K og g gaar (= Voss) atid over til *kj* og *j* foran et oprindeligt *é*. Se Oplysn. Voss (dai rikje, *únje* Teusena siges neppe paa Voss; men, ligesom i Hard., siges vistnok dai *ríka*, *únga* Teusena, afvigende fra Isl., hvor det ender paa *u*).

185.	Ental.			Flertal.		
	masc.	fem.	neutr.	masc.	fem.	neutr.
Ubst. Form	ópinn	ópæ	ópé	ópné	ópna	ópné
Bst. Form	ópné	ópna	ópna	ópné	ópna	ópné

Om Formen *ópénn* istf. *ópinn* se § 167, Anm.

186. Ord, som *krókuttu*, *rúkkuttu* (Ull., Efj.), *krókété* (Ulv.), *króketté* (Gr., O.), *krókette* (Kv., Jd.), er uforandrede i alle Tal og Kjøn. Det samme er ogsaa Tilfældet med Endelsen *le*; eit faorle *Vér*, faorle *Karar*, sjaole *Jentur* (i Shl. er Forholdet anderledes). Ellers bøies Ord paa *ig* som alm.; ein *emprigu* (travl, = amper, Ross) Mann, *emprijé* Karar.

Gamadlu — *gamlé* o. s. v., se Oplysn. Voss

---

*) Paa en enkelt Gaard, Stene i Stensdalen, er mærkeligt nok, Halvlyden i Adj. *u* (i Verberne derimod *e*). Jeg har selv hørt dette. Her maa vel oprind. have boet Folk indenfra?

188. Eksempler paa Kasus: te góans og te góar; me gós Manns Jölp; pao anins (anéns, anns) Manns Grunn; sjera Stykkje tao anins Manns Flykkje; me gott og góó (= med det Gode; paa Stord; me gott og góm); koma pao berran Botn, ró tverran Fjór; i föra Dag; tréakvar Dag (Shl. treijakvar Dag).

Ligningsformer.

189. Forholde sig idethele som i Shl. I Komparativ tilføies alm. aré, og i Superlativ asté, f. Eks. nimmaré (eller némaré), nimmasté, — faoé, faoaré, faoasté. Nogle Ord faa kun Endelsen -ré og -stu (sté, ste), f. Eks. högu, högré, högstu, — og faa da alm. Omyld i Rodvokalen, f. Eks. laogu, lægré, lægstu, — langu, lengur, lengstu. Superlativ ender alt-saa her (ligesom i Voss og Shl.) med Halvlyd (dog ikke i Jd.), = Isl. lengstr.

Ord paa -le og -ig forholde sig som i Shl.

Ber, besstu, — verr, vesstu, — mindur, minstu, — meir, messtu, — fleiré, flestré. Føre, fysstu, — néré, néstu, — synnstu, — attasté, otarsté (i Shl. attraste, âtraste), innarsté.

Efter Komparativ betegnes „end“ med heldu (Ull., Efj., — tildels ogsaa i Ull. eldu), heldé (Gr., Ulv., O.); i Kv. og Jd. bruges (= Shl.) alm. só, undt. helde (cfr. Opl. Voss Pag 46).

Ligning i Adverbierne.

190. Halvlyden føies (undt. i Jd.) altid til i Superlativ i den kortere Form, — lengur, lengstu, — heldu, helstu, — ber, besstu, — verr, vesstu, — meir,

messtu, — ~~fóré~~ (f. Eks. ~~han~~ jekk ~~fóré~~), fysstu. Otar, otarsté, — innar, innarsté.

Heldu (heldé) bruges i Betydn. „altfor“ (= helste, Shl., Opl. Voss Pag. 46). Heldest bruges neppe; i Betydn. „forresten“ bruges heldu; i Betydn. „ellers“ ogsaa heldu, eller útan (= Shl.); sjeldnere annas.

Ved Præpositionerne mærkes, at „me“ forholder sig aldeles som i Shl. (Oplysn. Voss Pag. 46). Innanté, útanté, súnnanté o. s. v. bruges (ligesom paa Voss) næsten altid istf. innanfyre o. s. v.; Jóró ligge útante Elvæ. Om „fyre“ se § 21.

Personlige Pronominer.

192. Eg, Dat. og Akk. meg. Mé, Gen. aokan (overalt, undtagen i Kv. vaor, og i Jd. vår), Dat. og Akk. aokó (i Kv. og Jd. oss).

Dú, Dat. og Akk. deg. Dé, Gen. dékan, Dat. og Akk. dékó. Alle sige „Du“ til hinanden.

193. Han, Gen. hans, Dat. og Akk. han. Hó, Gen. hinna (Kv, Jd. héná), Dat. og Akk. hinné (Kv. héná, Jd. héné). Da, Gen. dess, Dat. og Akk. da (di findes neppe). F. Eks.: da e Rao te dess. Te dess = indtil. Dafö = derfor. Fö da = fordi. — Dei, Gen. deirans. — Det reflektive Pron. sér, hvoraf Dativ sér forekommer i: „da e sér úmm likt“ (se Opl. Voss). Sér bruges ogsaa i Betydn. „særskilt“ (= Shl., — se Opl. Voss Pag. 47); ligesom i Shl. bruges det ogsaa som Adj. i Betydn. særegen, særdeles, f. Eks.: „d’e ei sér Mynja me deg (du har en egen Evne til at gjøre dig yndet); han hadde ei sér Meining me da; va da nokó sért dú vilde?“

194. Spørgende Pronomen: kveim (Ull., Efj.),

keim (Ulv., O.), kem (Gr.), kenn (Jd.); i Kvam hedder det masc. kain, fem. kai (eller kí). K(v)aförein, -ei, -eit (eller almst.: k(v)aföiinn, -i, -eit (med Tonen alm. paa „för“). „Hvorfor“ hedder i Ull. kvaföré og kviföré, i Efj. kvafö, forresten, kafö. („Hvor“ hedder i Ull. og Efj. kvar, forresten alm. kar.)

Possessive Pronominer.

195. Minn, mi, mitt, i Flertal: miné, mina, miné. Saaledes bøies ogsaa dinn og sinn. Aokan og dékan (se § 192) bruges mest som Genitiv, og er uforanderlige (ligesom Isl. okkar, ykkar; Færöisk okkara, tikkara). I Kvam og Jd. bruges vaor, vaort (vår, vårt), i Flertal vaoré, vaora, vaoré (eller i Jd. vಾರೆ o. s. v.) istf. aokan.

Demonstrative Pronominer.

196. Mask. og Fem. den (og dan), Neutr. da. Flertal dei. Ordet „denne“ bruges aldrig i Ental, men i dets Sted bruges altid „den“ (dan), — ligesom i Strandebarm (se Opl. Shl. Pag. 69). I Strand. bruges dog i Flertal „desse“, men i dets Sted bruges overalt i Hard. „denné“, fem. denna, neutr. denné, f. Eks. denné Gútanné, denna Jentuna, denné Húsæ. „Detta“ bruges blot substantivisk, f. Eks. detta va löjé. Te dessar = hidtil. Hinn bøies som minn.

Anm. Den omtalte besynderlige Brug af „denne“ istf. „desse“ maa være meget gammel, da selv de ældste Folk ikke kunde mindes andet. Den før omtalte gl. Kone i Efj. omtalte forresten, at hun i sin Ungdom havde hørt sagt f. Eks. i „dessé“ Bókjæ (= Voss), — Dat. Sing. (= Isl. þessari).

Ubestemte Pronominer.

197. Kvar i Mask. og Fem., kvart i Neutr. I kvars Manns Hús. Dativ i Neutr. kvorjÓ (eller korjÓ), — nokÓ tao kvorjÓ.

Enhver af To hedder i Mask. og Fem. kÓr (pao kÓr FÓtinn, i kÓr Hondæ), Neutr. kÓrt (i kÓrt Euga) findes maaske blot i Kv. og Jd.; derimod siges overalt Helltæ tao kÓró (eller tao kÓr Slajé), — Dativ af Neutr.

Nogen af To hedder i Ull. (= Voss) m. kÓrné, f. kÓrna, n. kÓrkjé, i Gr., Ulv., Efj., O. hedder det i Neutr. kÓrné, — eg saog inkje kÓrné tao Boddnæ. I Kvam hedder det m. & n. kÓrgné, f. kÓrgna; i Jd. kurné, kurna.

Mask. nokón, Fem. nokÓ, Neutr. nokÓ, — overalt undt. i Gr. (nokkón), og Jd. (m. nokon, f. & n. noko); i Flertal overalt nokkré, nokkra, nokkré (alm. tilføies, = Voss, „ei“, — ei nokkré Karar o. s. v.)

Mask. aninn (Ull., Efj.), anénn (O., Kv.), ann (Gr., Ulv.), a'n (Jd.), — Fem. onnor (Ull., Gr., Ulv.), onor (O.; Efj., Kv.), a'n (Jd.), Neutr. anna (Ull., O., Gr., Ulv., Jd.), ana (Efj., Kv.). Flertal aré, ara, aré (Ull., Kv.), forresten andré, andra, andré. Gen. anins (anéns, anns, a'ns), se § 188. Arleis = anderledes (ofte tilføies -ena). Andrestanæ, arestanæ (Jd. andrestana) = andetsteds.

Mask. injinn (injénn), Fem. injæ, Neutr. inkjé (te inkjes). Flertal injæ. Injæleis = paa ingen Maade.

Mask. baoé, Fem. baoa, Neutr. baoé og bæé; den sidste Form bruges endnu tildels i Ull., Kv. og Efj.; f. Eks. nokÓ tao bæé Slojæ (Slags, Sorter); bæé tveug (se Opl. Voss).

Mask. inkvann, Fem. inkvor, Neutr. inkvart. Inkvor holder paa at gaa af Brug. Inkvorleis, inkvarstanæ' (Jd. inkvannstana), inkvor Gonjæ (ogsaa tildels inkvartsinné, Kv. inkvarséné).

Mask. aninkvann (Ull., Efj.), anénkvann (O.), a'inkvann (Gr., Ulv.), anénkvar (Kv.), a'nkvar (Jd.), Fem. onnorkvor (Ull., Gr., Ulv.), onorkvor (O., Efj.), onorkvar (Kv.), a'nkvar (Jd.), Neutr. annakvart overalt, undt. i Efj. og Kv. (anakvart). Vējinn ligge pao arakór Léæ (Akk. = Isl. við aðrahvora hlið) aot Elvæ (Ulvik Pgjæld, og Ull. Pgjæld); eg saog han atte i annakvart Leite (se Opl Voss, Pag. 49).

Mask. sjölu, Fem. sjöl, Neutr. sjölt (f. Eks. Badné saog da sjölt). I den bst. Form og i Flertal sjöle, sjöla, sjöle.

Talord.

198. Ein (f. ei, n. eit), tvó (eller nu oftest tó) har tildels endnu, især i Ull., Kv. og Efj.. i Neutr. tveug, f. Eks. tveug Boddn, tré*) (Ull. trí), har tildels, især i de nævnte Bygder, i Neutr. trjúg eller (Kv.) trýg, fíra, femm, seks, sjeu (Kv., Jd., sjú), aotta, níé, tíé (Ull., Efj. níu, tíu, Kv., Jd. níé, tíé), edlévé (Ull., Efj. edluvu), tolv, trettan, fjortan, femtan, sekstan, sötjan, atjan, nétjan (i Gr. dog alm. sökjan, akjan, nikkjan), tjúu (Ull., Efj.), tjúve (Kv.), forresten almst. kjúé, tretti, förti, femti, seksti, sjeuti (Kv. sjútti), aotteti, nitti, húndra. Ordenstal: fyste, andre (Ull., Kv. are), trée, fjóre, femte, sekste, sjeunde (Kv. sjúnde), aottende, níende, tjúende o. s. v.

*) Den nævnte gamle Kone i Efj sagde: han heve treao Sónir, treao Dóttur (Isl. þrjá syni, þrjár dætur).

Artikler.

199. Ved den ubst. Artikel bemærkes, at „ein, ei“ meget alm. (hyppigere, end i Shl.) gaar over til „inn, i“, — inn jildu Mann, i snild Kona.

3. Verbernes Bøining.

A. Den stærke Bøining.

208. Inf. finna, Præs. finnu (Ull, Efj), finne (Kv., Jd.), finné (forresten), Plur. finna (i Kv. Jd. ligt Sing.), Impf. fann, Sup. funné (eller tildels fönné).

Saaledes gaa: Spinna, vinna, binda (batt, bündé), vinda, springa (sprang, sprúnjé), stinga (stakk, stúnjé), drikka (drakk, drúkkjé eller drúkkjé), sprikka (ligesaa). Tvinna, tvinga, tigga høre til B 3. Klinga findes neppe hverken i Hard. eller Shl., men hedder klingra (B 3).

209. Bresta (brestu, brast, brosté), detta, gletta, knetta, skvetta, sletta, smetta, spretta, knesta, snerta, velta (Impf. volt), vetta (= verta), gjelda, faddla (feddlu, faddl, faddlé), gneddla, kveddla (findes ogsaa paa Voss), skreddla, smeddla, sveddla (svoddl), brenna (bronné), renna (ronné), spennu, kvörva (kvorv), kvölva (kvolv), sjelva (skolv), sleppa, strekka, rekka, verpa (strokk, rokk, vorp).

Smelta hører til B 3, svelja til B 2 (Impf. svellede).

210. Sökkja, stökkja, kvökkja, skrökkja, trönja, slönja, synja, nökkja, tyggja, hogga. Disse Verber bøies aldeles som i Vossemaalet. Snörkja hedder snórka, og hører til B 3. Kvökkja betyder (foruden

Jfta (stöbe, gyde) er blandet, ligesom i Shl., se *Öfversn. Voss* Pag. 50, nederst. Njó og rjó (Voss *þja. rjóa*) hører til § 221.

214. **Fara** (feru, fór, faré), sverja (svoré), ala, gaia, mala, grava, skava, vöva (vové), skaka (skakjé), ta (tekjé), dra (dreijé), gnaga (gnējé og gnājé), vega (vējé), flao, klao, slao (Præs. alm. flær, klær, sær. — dog i Kv., Jd. flao, flår &c.), læ (lær, ló, lætt). **sta** (Præs. alm. stendu, stendó, — dog Gr., Kv. staor, Impf. stó, Sup. steé, Part. standande), veksa (voks, voksé). Hevja hører til B 3, döy og jöy til § 221, laupa til B 1.

215. **Laota, lata** (lætu, let i Gr., ellers lét, leté), graota (grætu, grét, greté), blaosa (blæsu, blés, blesé), halda (heldu, hélt, heldé), hanga (hengu, hékk, henjé), ga (Præs. alm. jengu, jengé, — dog Gr., Kv. gaor, Jd. går, Impf. jekk, Sup. jenjé, Part. gangande), fao (fær, fekk, fenjé).

216. Inf. finnast, Præs. finnst, Plur. finnast, Impf. fanst, Sup. funnest. *) Inf. brjótast, Præs. brýst, Plur. brjótast, Impf. braust, Sup. brotest. Inf. dragast, Præs. dregst, Plur. dragast, Impf. drógst, Sup. dreijest. Og saaledes fremdeles.

217. Flertalsformen er i Regelen bibeholdt i Præsens, ialfald af de Ældre, overalt, undtagen i Kv. og Jd., hvor den vel er aldeles aflagt. Den er altså lig Infinitiv (f. Eks. eg sökku, me sökkja, — eg lýtu, me lýto, — eg feru, me fara, — eg heldu, me halda, — eg býu, me bjóa o. s. v.) I Impf. er der-

*) I Kvam, hvor nn udtales som dn, vil det naturl. hedde fidna, fudné, bredna, brodné, fudnest o. s. v.

imod Flertalsformen forlængst aflagt overalt, undtagen i Efj., hvor endnu tildels de Gamle have beholdt den; de Former, som jeg hørte, stemme aldeles overens med Vossemaalet, f. Eks.: spúnnu, dottu, sotu, bétu, notu, jengu, drúkku.

Imperativ retter sig alm. efter Infinitiv, og bliver kort i Ental, men ender alm. paa é i Flertal, f. Eks. drikk, drikkjé, — brjót, brjóté. Imperativ af binda, vinda, stinga, ga og halda hedder dog: bitt, bindé, — vitt, vindé, — stikk, stinjá, — gakk, ganjá, — halt, haldé.

Det sluttende k og g bliver altid til kj og j naa et egentligt e paafølger, saaledes i Supinum Flertal af Imperativ.

Om Konjunktiv se § 235.

B. Den svage Bøining.

1. Præsens kort.

220. Kvekkja (= kvetja, Aa., — Præs. kvett, Plur. kvekkja, Impf. kvatté, Sup. kvatt), ryggja (= rydja, — Præs. rør, Plur. ryggja, Impf. rúddé, Sup. rútt), bysja (bøsu, buste, bust), drysja, flysja, rysja (skrælle), tysja, ferja (presse Næver, — feru, fardé, fart), spyrja (spøru, spuré, spurt), myrja, smyrja, vyrja, syrja (sörge), telja (telu, taldé, talt), velja, ylja (varme, og myldre, = yrja), dylja (døla, dúldé, dúlt), mylja, kjylja (kjølu, kúldé, kúlt, — blæs svagt), sjylja (= skilja, — sjølu, skúldé, skúlt, — Kv. og Jd. dog sjyldé, sjylt), venja (venu, vande, vant), dynja (dønna, dúndé, dúnt), rynja, stynja, skrönja (Impf. skrönté), semja (semu, samde, samt), temja

ja (ømu, ùmdé, ùmt), glymja, grymja, symja, rymja
 rgte, = røma, Aa.), krevja (krevu, kravdé, kravt),
 legja (leggu, la, lagt).

De Ord, som ikke har Vokalskifte, er: sekkja
 = setja, Aa., — setu, setté, sett), selja, fylja (følu,
 dé, fylt), vilja (vill eller vé, sjd. vél, vildé, vilja).
 upa (löypé, leupté, leupt).

221. Alle Verber ende her i Præs. paa „r“
 antagen ha, som sædv. i Præs. hedder ha, i Eft.

Ulv. he, i O. heve), f. Eks. bla (= bledja, Aa.,
 blar, bladdé, blatt), bjao, bræ, bú, döy (Impf.
 m. döé, Kv., Jd. döyddé), gao, gró, grö, glé, ha,
 y, klæ, krý, la, njó, rjó (farve Fladbrød, snakke
 eget), rao, sni (i Inf. ogsaa snéa), stö, trö, tæ.
 ve og va (hedder vassa) findes ikke. Sko (Voss)
 hedder skóa (se § 229).

222. Kúnnu (kann, — Kv. k̄an, = Shl., —
 ùndé, kúnnu), — eg ska, Impf. sku og skúlde,
 tula, — túrva (tarv, túrte, túrt), — véta (veit, vissté,
 sst), — mao, maotté, maott, — eiga (eigu, aotté,
 ott). Múndé (sjelden mún) bruges som i Shl. (cfr.
 plysn. Voss Pag. 51), men er ikke alm.; hyppigst
 bruges det i Kvam. En baade her og i Shl. alm.
 forbindelse er: da munde só vera (Kv. „ve“) = det
 forholder sig vistnok saaledes.

223. De refleksive Verber forholde sig som
 Shl.

2. Præsens med „er“.

224. 1) med „d“ i Impf. F. Eks. tora (toré,
 órdé, tort, — dette er ogsaa den shlske Form i de
 nordlige Bygder, — paa Stord o. s. v. derimod tóra,

tórte), jera (= gjerda), læra, stýra, föra, kjöyra (i disse 5 Verber er d stumt i Impf.), tola, dúa (dúddé), lýa (= lýða), glíma, hýva, holva, kvölva, klöyva, tömma, svöva (= svæva), nevna, sigla. 2) med „t“ i Impf. F. Eks. mæta, ausa, eita (= heita), lúra, úna, únna, klýpa, vara, jæta (gjætte, bevogte), kjöpa, dröypa, glöypa, kreppa.

225. Verber med „d“ og „t“; f. Eks. venda, enda (Impf. ennté), senda, lenda, mylda, — flytta, glytta, snerta, flöyta.

Verber med „kj“ og „gj“; f. Eks. rækja, víkja, svíkja, híkja, kvökkja, stökkja (v. a.), rekkja, strekkja, flekkja, vekkja, — víja (vígdé), svöyja, böyja, tøyja (Impf. alm. svöygdé o. s. v.), plöja (plögdé), svelja (svelldé), trönja (klemme, — tröngdé). Bægja (se Oplysn. Voss Pag. 54) og vægja (se Oplysn. Shl. Pag. 85, — udtales overalt veija) har jeg ikke fundet i Hard.

Vaka, húka, krúka har i Præs. vakjé o. s. v. Duga (Kvam) har i Præs. dújé (hedder ellers dúa).

226. Verber med Vokalskifte i Roden: teija (Impf. tagdé), seiya (Impf. sa, — Efj. forældet segdé, — Imperativ segg, pl. seijé), jera (jóré), tykkja (totté), höyra (heuré), tekkja (takté).

227. De refl. Verber forholde sig som i Shl., f. Eks. Ménast (ménest, minntest, minnst).

3. Præsens med „ar“.

228. Ligesom i Shl.; dog ender Præs. Sing. baade her og i § 229 alm. i Ull. paa „ar“ (ellers „a“). F. Eks. léta, sméta (= smita, smöre), trega,

tigga, tvinga, ~~wtvinnna, smelta, *)~~ lampa, túska, réa (gyde, om Ørret, = Voss), sjöddna (Kv. sjaoddna), kannna, braonna, óddna (v. a. & n.), kroppna, halna (= handla), kadla, níja, klyvja, verja, lepja, eggja, kneggja, bryggja (ogsaa brugga).

229. 1) Ord med „d“ i Impf., f. Eks. skúa, aga, raga, vava, smía (= smida), skóa (= skoda, — Præs. skóa, Impf. skóddé, Sup. skótt; saaledes bøies det ogsaa i Vaag; ellers i Shl. skódde, skótt). 2) med „t“ i Impf., f. Eks. tína, týna, stúpa, líka, sóla, maola, bora, meina.

230. Ligesom i Shl.

Almindelige Bemærkninger.

233. Flertalsformen er alm. bibeholdt i Præs. ogsaa af de svage Verber, og er lig Infinitiv. Ogsaa de i § 228 & 29 nævnte Verber ville i Ull. have en egen Flertalsform; ialfald lade de Ældre disse Verber i Ental ende paa ar. De Yngre er dog vaklende i denne Henseende; ligesom de overalt ofte have aflagt Flertalsformen baade i de stærke og svage Verber (i Kv. og Jd. er Flertal altid lig Ental). De sige saaledes f. Eks. „me seir (sair)“ istf. me seija.

De i Oplysn. Voss § 233 nævnte Former: sért, hart, slært dú o. s. v. holde ogsaa stærkt paa at forsvinde; hyppigst høres endnu „sért dú“.

---

*) Dette fra Bogsproget laante Ord bruges sjd., og er vaklende i Bøiningen (cfr. min oprind. Oplysn. om stærk Bøin.); almst. siges brána (v. n.) og bræ (v. a.); Snøden, Smøre brána; han brær Snøden idag (Shl.).

235. Konjunktiv i Impf. forholder sig i Graven aldeles som paa Voss; de i Oplysn. Voss anførte Eksempler passe aldeles (blot sættes „votte“ istf. vorte, — bær istf. bere). Andetsteds i Hard. er det fdm. aflagt; dog fandt jeg Spor deraf i Etf.; her forekom den omlydte Form „heddé“, — heddé me Segl, o. s. v.

236. Om Flertal af Imperativ se § 217. I de svage Verber er Forholdet det samme, f. Eks. kvét, kvekkjé, — lév, lévé o. s. v.

Sprogprøver.

I Skrivemaaden er Udtalen fulgt saa nøie som muligt; dog er altid skrevet „og“ istf. „o“.

I. Voss.

Anm. Kj = den stumme Spirant kj. M. H. til kkj cfr. § 31 om Graven. Explosiven næsten bortfaldt; i ggj er det samme Tilfælde, skjønt i mindre Grad. Nj = inj (palatalt n + j). Nkj = palatalt n + kj. ó = alm. nordisk lukket o; u = Vosse-u; ũ = aabent u henimod o. Forresten cfr. Lydlæren i denne Afhandling.

Ai lōjæ Býrais.

Da va ain Dag út pao Heusten, me skúldé ín te Byd'n, eg og Grann'n minn, og Grann'n vildé plent ha Kjérinjæ me pao Baotæ. Eg maina, dú skúldé ha tekjé haila Húsé ditt me, sa eg, fö da kann henda, da trengst. Men dao me kommú nór aot Bekkjavíkjené, Kar, dao fokú ópp i Lúktné stóré Dötté tao Sjöfugl, Dott pao Dott, og aldre mindur eldú ain i Dottæ. Dao tenkté eg me meg sjölvu: Ja, vert' inkjé datta ai lōjæ Rais! Jeu, kva hendé! Dao me kommú ín pao Byfjören, Kar, dao mötté me ait slíkt fæla Vér, attu eg trúddé misæl, me skúldé ha jenjë

té samstundes. Jamisant ljóta me kasta inkvart út, rópté Grann'n, skú me verta bjerga her. Ja, skúldé me hýva Véen út, só tapa me pao Viktæ, og skúldé me slönja Smöré út, só tapa me pao Maolé. Ja, dao ljóta me kasta Kjérinjæ út, saiþé eg, hó vertu nó allti bjerga kóss'er. Og Smöré e femtan Sjéling i Byd'n, saiþé Grann'n, og darne só slepté me Kjérinjæ pao Sjöd'n. Men dao gav 'an seg me Vére pao Tíminn, og me kommu te Byd'n vónufør. Og da fýssta me jóré, dao me haddé lennt, da va té spyrja étté Kjérinjéné, men injen haddé sett 'inné. Só setté me in jónóm stóra Stranngató, og út jónóm vetla Stranngató, og skoddé in jónóm kvart Navars-hol, men me kórkjé saogu nókkó Kjéring, eldu fretté nókkó ómm'inné. 'Só jekk Grann'n ne pao Bóndestovó og gav seg i Ró, men eg, Stakkar, fekk inkjé Fré. Eg ópp øve Smørsalmenninjinn og ópp pao nóra Enjæ. Men dar skúldé dé sett ait Mirakel! Sjeu hundra og sjeu og kjúu Kónjinns Kara óppstellté, Föt i Föt, me smao Mosadötté pao Øvémuunnæ, og Mosadötté pao Nerémuunnæ, blankjé Knappa i Bringéné og Knappa pao Rómpestykkjæ, stóré Hýsukníva pao sœra Læræ, og addlé heldu dai Byrsó pao eustré Okslné. Og framfœré rai ain kjúkku Mann pao ain nýkjœra Oy, og skraik i aine: e Greuten ferigu? Og darne addlé Kónjinns Kara i Vējinn, Föt i Föt, só da rikta i Skónó deirans. Men attume jekk Kónjinns Spökjelsé me ain stóru glóandé Kaggjé pao Maga, og ain Kolabrand i kón Hondæ. Klemdé só eg búrt te hono og spuré, ómm han haddé sett Kjérinjæ. Darne vart Gúten só íddlu, mao véta, att'an

sló kvart imót kvart, só kvart saog inkje anna-
kvart attu pao fjórtan Daga, berré fö Myrkjeskodda.
Addlé Karanné vortu nó kómederté te sjóta meg.
Onai, dé ljóta inkjé jéra da, skraik eg. Men dai
lýddé inkjé, dai skotu kóss'er, og jamen skotu dai
Hatten tao Hové og ait stórt Stýkkjé tao Hattabrotæ.
Eg traiv dao Hattamolanné, og ne pao Bóndestovó,
og fortaldé Grann'n, kva só haddé hennt. Men han
heuré inkjé pao detta, han berré súttu og gret fö
Kjérinjæ. Só jengu me ne pao Tollbúæ. Dar laog
ain stóru hollans Galias, og Sjéparen stó attume
Stovutakjæ og drakk hollans Bló ór ai stór Skaol.
Me spuré, ómm han haddé sett Kjérinjæ. Nain,
saijé han. Ha dú heurt jété nókkó ómm hono Óla,
Brórson minn, dao, saijé eg; han tók seg Hýra me
da stóra hollans Fartýé da Aoré dao Kveddnavatné
treut fö oss dar úté i Oyó, saijé eg. Vas spraks
dú? saijé han. Kva Slag, sprakk'an, dú! oja, han
va nó addlatíu só galen étté denninn Grýnagreuten;
han ha fuddla skammeté seg, ha han. Só jengu me
ópp attu i Stranngató, og dar mötté me Kjérinjæ.
Jeu, dao vortu me faigné, spaor eg; me jengu ín
pao Hökerbúæ og kjöpte tó Sötekaku te hinné, men
dai borga me, mao véta. Só róddé me haimattu,
men dao me fóru framómm Slotté, dao jekk ain tao
Kónjinns Karó og draiv. Loys ao! skraik'an. Ja,
vertu dú inkjé aoloystu förr me loysa deg ao, só
vónast eg, dú faor bía ai long Æva!

---

2. Ullensvang.

Anm. Kj i Indlyd = palatalt *ʃt* + Spiranten *kj*; i Fremlyd = Spiranten *kj*. M. H. til *kkj*, *nkj*, *lkj*, *rkj* cfr. § 31; *ggj* = *ʃdʒj* (§ 28). *Nj* = *ʃnj* (= Voss), *u* = Voss-*u*; *u* = alm. europæisk *u*; *ou* = islandsk Diftong *ó* (§ 15); *eí*, *eý*, *eú* Diftonger (*i*, *ý*, *ú* med et tydeligt Forslag af ubetonet *e*); *r* = uvulært *r*.

Ai Breúragreuts-Tala,

sou va heldæ eí Brydleupé hans Tormou Övraleí.

„Jevé Leyð, gott Folk, — dar sou e gouu Leyð, dar e Geúd isjao. Her e kominn ain Rett pao Bouré, dan ha kossta meg mykjé Brý. Kór vorm Breúrasenjæ va, *kōm* dao Breúræ te meg imaorou, dao Orrinn kurra, *færr* heldu eg vakkna, eg heuré eí Hovörslou hou sa: eg vé ha ain Rett te Brúggómminn fö Jaosvövé. Deú vé fuddla ha ain Greut, sa eg; dan jeré gott eí Kroppinn; ja, sa hou. Eg spratt upp our Senjæ; *berrarma* og *berrföttu*; dar laog Kokkjinn me ai Greýta undé Hové, og addla Tvoguna te Aoklæ. Svort va hou, ídl vatt hou, dao eg sa, kva eg vildé; hou jagdé meg ao étté Grjoun. Eg traiv Stakkjinn te Kokkjinn, kasta øvé Eksluna; eg va *berrarma*, sprang *berrföttu* né aot Sjøddninn, og traiv ain Baot. Dao eg sku te sjao, va Baotinn rotinn, inkjé Nygla, inkjé mair heldu ai Aor. Da va aolanns Vind og bar te Havs me meg. Den ainé Finjinn sett'eg eí Nygluholé, hi Hondæ leut eg steýra me. Dao eg va kominn ai Meíl ifrao Land, saog eg ait Sjép; eg touk Kokkjinn sinn Stakk, setté upp pao Aoræ te Flagð; Stakkjinn va korkaléta, me

svarta Kolarendur; Sjéparinn touk da fö Turkaflagd, vilde inkjé leggja bi, förr eg raupté pao Norsk: ha deú Grjoun? Ja, sa han pao sinn Hollans. Nou sturrtu han ai hail Tunna Grjoun né í Baotinn, men han lak sou, attu Grjounæ vatt upp eí ain Greut. Eg telanns, droug Baotin upp eí Kokkheúsé; dar, sa eg te Kokkjinn, ha deú Greut; hou smakté. Tvi voré deg, sa hou, Greutinn e for saltu; inkjé e han kouktu; ao étté Mjöl! Nou sprang eg te Skougs; Kjeýddna fann eg inkjé, anna eg fann ai Merr og ai nokkra Purkur; dai molka eg upp eí ai botnaleus Kjeípa; („hou hélt Mjölkjæ, hou“, — sa inkvann tao Jesténa); eg dytté hinné me ai Torva. Nou kōm eg haim te Kokkjinn; hou blikkast, men jagdé még ao étté Tvora. Te Skougs leut eg uppattu; eg gloymdé Öksæ, leut reíva ai Fura me Routæ. Nou haim te Kokkjinn; dar e Tvora, sa eg. Endao va hou inkjé fornögd; ao te Býd'n, sa hou, étté Rousínur og Kourentur te stroya pao Greutinn; skunda deg, Greutinn sveíu, — og smuré te meg me ai Tvoga. Kva eg inkjé va vasska förr, vatt eg dao. Te Býd'n sprang eg, haim kōm eg, möddu og svoltinn og tysstu; nou e da vel, sa Kokkjinn, men kvar e Stakkjinn minn? Nou vatt eg eí ait Eksé. Stakkjinn vildé Hollendarinn ha fö Grjounæ, te flagda me, naor han kom te Mannaturkjinn. Eg leut nou lova Kokkjinn Jaosvövé me Kjeddarmanninn, sou vatt hou bleí, og gloymdé Stakkjinn. Men me vilja inkjé förlenja Teíæ veíaré; eg maina Greutinn e étandé. Dé ska inkjé vetta ræddé, umm dar e nokou svart pao Greutinn; da kann ve nokkré Mollklumpar tao Tvorou, og dar kann vel ha dotté Sout né tao Randao-

sinn, dao Kokkjinn rörer me dan langa Tvorou; eg ska sjölu próva fýsstu.“ Nou touk'ann ai Sjai og prövdé Greutinn eí addlé Fotæ; da sou Breúræ haddé boré framm, skreppté han øvé, men dao han smakté pao hiné Fotæ, grain'an; helstu dao han prövdé dan Greutinn, sou va settu framm fö Ungdouminn. Dan raoddé han dai te inkjé te smaka pao. „Jentur! dé ljóta inkjé éta tao Greutinn; dé kundé vetta formykjé huga pao te vetta Breúrir; her e sagta Geútar únoggjes té Brúggómmar, men dar leýtu mair te!“

Darpao song'an ait Vers, førre me sku te o éta.

3. Ulvik Sogn.

Anm. Cfr. Ullensvang. R = Tungespids-r. Diftongerne eí, eú, eý findes ikke.

Huldæ pao Stouröynæ.

Eg veit nou fuddla, atté da e manjé nou fö Tíæ, sou inkjé trú noké Slag Trollskap, og meina, att' addlé Troddlæ e lenjé síá rumdé tao Stouröynæ. Og da va inkjé te undrast pao heldé, umm sou va, étté addl dan Sjoutinjæ og Rejerinjæ her he vo nou i dan seinaré Tí i addla denna Grúéna, me ha fenjé, og alt da Munnglamé tao Slussjinn i Vējéné boté me Dajinn og Nottæ. Og sou da Dynamitfabrikkjé, sou sprang i Luktæ i föra Aoré me ein skrömsle Smeddl, sou da dundra i addlé Nútar, og addlé Folkjé leut outtast, sou da heuré! Da trongst minder te stök-

kja og kvökkja boté Hei og Kristé, sou Jyggréna leut rymja our Landé. Men dei e nou inkjé strokna addla endao. Eg vé nou inkjé trú, atté Huldæ e ratt burté endao, spaor eg. Dé ha heurt jété, atté Paodl Sævarbö mötté ei Huld her ein Kveldinn i Víkamarkjæ, heganté Demmou, — og han e ein trú-sjyldigé Mann, sou inkjé e vané fara me noké Vas. Han jekk makle heimatté, men eg trúr han kōm te Tíar fö te röyna inkvart anna, og han fekk goué Bør i Seglæ siné heimatté. Han totté inkjé viaré snillt umm Huldæ síá, spaor eg. Men da e nou inkjé sou pao Javninn, atté dei sjao Huldæ nou, sou før i Tíæ. Dao va da jamt dei saog boté hinné og Beistæ og Hundanné hinna. I Skoujinn strakst néanfö Heugland he da stokkjé eit stourt Stykkjé our Berjé, sou dar he votté ein Heldré. I dan Heldrinn he nou Huldæ helde seg før i Tíæ, og dafö vatt han nou kaddla Huldastovou. Dar jengé ei Segn umm, atté Bestou mí, Eli H., saog Huldæ inkvartsinné mitté pao ljouse Dajinn. Hou stou me Stabúrsnovæ tett atteme Túné pao H., dao hou saog eit slékt forkunande fint Kvinnfolk koma gangandé ijönou Léé pao Bögarinn. Hou Eli va frao Kvinnhéra, og Kvinnfolkjé va klædd líkasou Kvinnhérsjenténa i dei Tíur, naor dei sku ga te Kjyrkjé. Hou va berðhovda, me Haoré fletta, og reué Bond i Fletténa, snjoukvíta. Sjourtermar, reué Upplut, snöré me Söllkjeé, blaoé Stakk, reué Sokkar og söllspennté Skou. Hög og grannvaksæ va hou, rett ei jild Jenta. Hou Eli tenkté, da va inkvann tao Bygdafolkjé hinna, sou kōm fö té lýast umm hinné; dafö vatt hou svert sæl, og vildé jenjé te Moutars me hinné. Men bessté

sou da va, sou va Kvinnfolkjé burté fö Eugena hinna, nett sou hou sku sokkjé né, og dao forstou hou Eli, atté da va Huldæ. Da va boté fystssta og sísta Gonjæ, Bestou mi saog Huldæ. Da kann vel ve pao Lag sou hundra Aor síane detta hendé. Eg ménest vel, hou fortaldé meg da, dao eg va ein lítinn Gút; hou va dao vottæ gomol, skrukkété og rukkété, og komæ i Korlejjé.

4. Kva m.

Anm. Cfr. Ulvik. u (alm. europ. u) findes ikke. ^o u = aabent u, henimod o; ó = alm. nordisk lukket o.

Oula, Sonénn minn.

Ja, han Oula, Sonénn minn, da va nokou te Gút; dao han va tveug Aor gamadle, byksté han ifrao Toftou og ratt né pao Tiljou, og dao spaoddé me addlé, — ja vette inkjé da nokou te Gút me Sjousteddlé, sou ska da ve loijé! Oja, ka hendé! dao Gúténn va frammsloppénn og votté Mænesjé, touk'an seg Hýra i samé Draijénn me ait stourt engels Sjép, og han va úte i trýg Aor og kōm atte sama Sóm-maré. Men dao han kōm haim, dao saog'an út pao Fingranné! nett sou inn nýkjōra Baot, og dao va han „helbefaren“, sa'an. Og sou han hadde klætt seg ópp, wait eg. Ja, han touk ópp our Kjisténa sína tré nýa Bróké: ai tao Engelssjiddn, ai tao Dúksjiddn, og ai tao sama Slajé! Og sou ait Par engels Sokka

vovné tao ~~finaste Jymbraúdl!~~ Og sou han hadde lært seg te snakka, wait eg, sou inkjé nokou Mæne-sjé tao oss dar haima kúnde sjóna'an. Smöré kaddla han fö Byttou, Ousténn fö Kjaisarénn, Knívénn fö Maistarénn, og vetla Badné, sou laog i Voggou, fö „kleine Jonge“; — da jouré dao meg sou ílt, sou Far va. Men inkjé forstou han Dústénn tao da simpla Steddlé vaort, nou. Da va inn Dag, han jekk ópp pao Stölénn, sou spør'an: „Vas is das för en Dir?“ Kjeddne dú inkjé Búkkjénn aot Far, dinn Tossk, sair'an Kjerrand, Brour'ans, — han va endao femm Aor gamadle. „Vas is das för en Dingel?“ sair'an, og staig sou búrt pao Rívehové; Skafté spratt dao ópp, og gav'an ain øvé Kjafténn. „Tosska Rí-vou!“ skraik'an; han minntest Navné dao. — Han Oula vatt inn aoerhendelé fæle Kar te lousa. Dar kōm inkvarséné*) inn hortige Siglar ín tao Sjydd-nénn, og han Oula ómbour, og té o stourskrika: „i Veggjénn me Stonjæ, Kara, og né me öpsta Lakené!“ men dai Karanné lessta aldre végao. Han Oula sjönté dao, ate da va fremmande Folk; dao vatt'an ídle og staig i Sjéparsgolvé, sou Tréskoudna klovna, og sou te o kómedéra: ópp me Rourtaljénn, og né me Læseglé! Dao kúndé dai sjóna, ka han vildé, og sou addlé Segldúkskaranné ópp ijönou Togstéganné, út pao Rædna, og da e úvant te saiia, ate dai kōm te Byd'n i ai Snöggvenda, og ankra me søra Tollbúæ. Han Oula jekk né i Venjénn te Sjéparénn, og fekk seg atjan blankje Dala pao Bouré. — Oja, han blaiv nou, han. Da va inn Dag, dar kom ait stourt Úkjoun

---

*) Tonen paa „kvar“ (= Isl. einhverjusinni).

ín iðnou Fjórén, útan Segl og útan nokou Verr-
 sens Slag; han setté Sjý pao Himmlénn og Bakkjé
 i Havé, sou da va i stour Ûnder. Dan Karénn vildé
 han Oula plent lousa; me taldé han ifrao, men da
 jelpté inkjé, endao han va inn sou fjerre vétige Kar;
 han leut ómmbour, og da vatt sissta Raisæ hans.
 Men eg k̄an trega sou pao da, kórser, ate han sku
 ta pao seg dai mjúkjé engels Sökkanné dan Dajénn;
 dai saogst aldre mair! Oja, ja, — han ha da nou
 gott pao Fötna dar'an ligge!

Færøisk

eller det Maal, som tales paa Færøerne („uf Förljun“), har følgende Vokaler: a, å, æ (blot paa Norderø og Suderø), e, é, i, í, o, u, ú, y, ö, ø. Af disse optræde é, í og ú blot som lange; i, u, y blot som korte (eller reducerede); a, å, æ, e, o, ö, ø baade som lange og korte. Følgende Diftonger: ea, oa, uí, eú, ou, ey, ai, oy.

1. A er det middelshøie vestnorske a; langt a findes næsten blot i Dift. ea og oa; a er her alm. den m. H. til Kvantitet fremherskende, medens e og o er som et „Forslag“. Ea træder alm. istf. langt a, æ og é, f. Eks. meavur (Mand), eav (af), teak (Tag), — greatur, great (= Isl. grætr, grèt), mear (mèr), trea (Trè). Paa Norderø siges dog mævur, æv (men greatur o. s. v.), — paa Suderø derimod grætur, mær, træ, ætt, rættur (men meavur o. s. v.). Oa træder alm. istf. langt å; boatur, oa (præp., = Isl. á), froa; paa Norderø er dog her langt a, — bätur, frā. Kort a svarer til det norske; andi, marka, uttan; det træder ogsaa (udenfor Suderø) istf. kort isl. æ og è, att, rattur, lattur. Ved Omlyd gaar undt. a cver til ö eller o; görun (Dat. pl. af garur, Gjerde), spök (fem. af spakur), kör (pl. af kar), lond,

onnur; Nomin. af enkelte Hunkjønssord, f. Eks. fjöra, tkjöra, sköta. A tilføies alm. i Inf. af de Verber, som ende i Isl. med Rodvokalen; fáa, sláa, náa, leaa (le).

2. Å er alm. kort, f. Eks. blátt, átti (paa Norderø udtales det her omtr. = ao). I nogle faa Verber (§ 1) er det langt.

3. Æ er omtalt under 1.

4. e er langt, f. Eks. i vera, eta, kort i telja, helt (Impf. af halda), ettir. Det er (ligesom i Ull.) rent, vel adskilt fra æ. Dunkelt, ubetonet e tildels i Udlyd, f. Eks. mene (medens), suíane (siden), so-laisene (saaledes), híane (herfra), heaane (derfra).

5. é findes formentlig blot i hér (her).

6. i svarer til isl. i og y i lang Stavelse, foran to Kons., spinna, hildi (Sup af halda), inn, meaturinn, hondinn, fearinn, gjentir(r) (Jenter), — dilja, biggja. Det bliver reduceret i de mindre betonedede Endestavelser, f. Eks. mosi, e gloymi, vakti, stoli (stjaalet), hondini (Dativ); her nærmer det sig til é, men er langt mindre betonet, end i Isl. og Hardangersk; ligner forsaavidt mere Shlsk.

7. í svarer til isl. i og y i betonet kort Stavelse, f. Eks. víta, líva, fíri (= firði), bía (= biðja), bíti, sjíni (Sup. af buíta, skuína), ívur (= yfir), fíri (= fyrir), mísa (= mysa), tíl, víl, ví (præp., = við), vít, tát (pron., við, þið), líjur (= liðr), lí (hlið), níjur (niðr), dír (Dör), klív (Kløv). Ogsaa i ídlur, ílt (= Isl. og Vestnorsk). Undt. staar det istf. e, f. Eks. híane (= hëðan), nían (neðan), drípi, lísi, síti tikji o. fl. (Sup. af drepa, lesa, taka, síta).

8. ø er langt, f. Eks. i mosi, kom, hon (hun),

bor (= borð), — kort i tossti (þorsti), okkur. Det svarer til shlsk. og hard.; staar altsaa noget nær å. Det træder undt. istf. e foran ng og nk, f. Eks. longur (længere), drongur, tonkti.

9. u svarer til isl. u i lang Stavelse; upp, umm, summar, lummur (Aarelom), spurdi, sunnari. Her svarer det til rent (shlsk.) u i tudn, Lubma, og er i kvalitativ Henseende vist omtrent = ú (det vestnorske); nærmer sig saaledes maaske noget det europ. u? Derimod bliver det noget dunkelt og reduceret i Endelserne -ur og -u, — f. Eks. meavur, akur, bøkur, spakur, finnur, — funnu, brútu (Impf. plur.), samt Dativendelsen -un, — akrun, görun.

10. ú svarer til isl. u i betonet, kort Stavelse; f. Eks. súr (suðr), húr (hurð), múnur, dúga, fúra („ikkji trúitur fúran úi Förljun“: der er ingen Mangel paa Furretrær paa Færøerne, — Ordtøjke). Det falder sammen med shlsk. ú.

11. y er fdm. gaaet over til i; findes blot i nogle faa Ord, f. Eks. sjyrta (Skjorte), kjyrkja (Kirke), hyskji (Familje), bryggom (Brudgom), brykkona (Brudekone). Isl. myrkvi hedder mjörkj (bet. især „Myrkeskodda“); „Nygla“ i en Baad hedder nögl.

12. ö er langt i fjöra, fjörur (Fjord), kjöt, — kort i mörk, sökka. Det træder undt. istf. e, f. Eks. i kvökka (ogsaa kveppa), kvörva, kvöld, svövnur (Sövn), svölgja; istf. o i tölv, Gölv, störrt (stort) o. fl.

13. ø er langt i bota, grøn, — kort i bøtti, størri. Det træder undt. (udenfor Suderø) istf. ú, f. Eks. ølvur (Drøbel, vestnorsk Ulv), brønni (= brúnni, Dat. af brú; paa Suderø derimod brúdni, = Voss).

Diftonger.

www.libtool.com.cn

14. **uí** svarer til isl. í og ý, f. Eks. druíva, skuína, muín, muítt, tuí (tíð), — kuír (Kjör), nuítt (nýtt), luísa, luíja (hlýða).

15. **eú** svarer til isl. ú foran enkelt Konsonant, og i Ordene neú (nú), og teú (þú); f. Eks. eút, heús, breður (brúðr); ú har Overvegten, e er blot Forslag; den ligner altsaa den hard. Diftong (Ull.), hvor e dog er dunklere, mere ø-agtig.

16. **ou** svarer til isl. ó foran enkelt Konsonant (og i Ordet tou = Isl. þó), f. Eks. soul, stourur (stor), gouvur (god). Denne Dift. er omtrent = ou i strandebarmsk Grout, blout, — Opl. Shl. § 22, — og i engelsk road, know. Paa Norderø er den derimod eu (seul); altsaa = den alm. norske Diftong i Graut.

17. **ey** svarer til isl. au; greytur, leysur, neyst, heygjur (haugr), feyk, sjeyti (= skauti).

18. **ai** svarer til isl. ei; stainur (steinn), gait (geit), laingji (længe; foran ng og nk gaar nemlig e over til ai, naar i eller j følger efter). Nordpaa udtales dog denne Dift. som oy, og falder altsaa sammen med den følgende, — stoynur, noy (nei).

19. **øy** svarer til isl. ey; loysa, hoyra, goyma. Foran g og k falder y ofte bort i kort Stavelse (= Shl.), f. Eks. bloagdur. Oy er udstødt i Föringur (Færoyingur).

20. Diftongerne ea og oa er omtalte under § 1.

Konsonanter.

Følgende findes i Maalet: b, d, f, g, h, j, k (med Spiranten kj), l, m, n, p, r, s, t (alm. dentalt, og p-

latalt), v. Desuden maa nævnes den bløde Lyd, svarrende til fransk j i jeu, je, hvortil g ofte gaar over, baade i Fremlyd, Indlyd og Udlyd, ligesom vel ogsaa her palatalt (ikke alm. dentalt) d gaar i Forveien (§ 23).

P og ø findes ikke i Maalet. Derimod skal aandende g findes paa Sudersø.

21. B høres efter m i lamb, vomh o. fl.

22. D bortfalder i Udlyd efter en Vokal eller Diftong; lí, ví, tuí; fremdeles undt. efter r, f. Eks. nor, garur, bor (i Impf. af Verber udtales det dog: spurdi, gjörði, virði, færði); undt. i Indlyd imellem to Vokaler, f. Eks. vaa (vade). Hører derimod en af disse Vokaler til i- eller u-Lyden, vil d enten gaa over til j, f. Eks. kastaji (kastede), lojin (lodden), líjur (= liör), buíjur (= býör, af bjóða); eller til v, f. Eks. gouvur (góör), vevur (veör), beúvír (búðir). Undt. gaar d over til g, f. Eks. aggr (= æð, Aare), vegri (Vædder). D udtales altid foran j, — djarvur; ligesaa efter l og n; kvöld, kaldur, hond, vindur, land.

23. G udtales blødt foran e, i, í og ey; f. Eks. gjenta, gjera (Impf. gjörði), gjívi (Sup. af gjeva), gjeys (= gaus, — af gjósa), laingji, draingjir (Drenge). Samme Udtale har ogsaa gj foran haard Vokal, f. Eks. gjörði, gjouta (Hule), liggja. Udenfor Sudersø udtales det her omtr. = engelsk gentle, Ital. giardino (denne Lyd findes rimeligvis ogsaa i Dalmaalet?); paa Sudersø derimod som dj (djenta, laindji, tandji, liddja, — i det sidste Ord ialtfald med palatalt d). Samme Udtale har ogsaa: oyggj, hoyggj (= ey, hey), troyggja (Trøie), truiggjir (3), tuiggju (10), nuiggjur

(ny), **luíggji** (ljár, Lø), **suíggja** (sjá). Udtalen er omtrent = eng. edge. I alle andre Tilfælde er g haardt; saaledes ogsaa foran uí, ai, oy og ö, f. Eks. guísur (gýs, Præs. af gjósa), gait, goyma, göa (fede). I Indlyd imellem to Vokaler forholder det sig aldeles som d; enten falder det bort, f. Eks. deaar (= dagar), eller det gaar over til j, f. Eks. deajinn (daginn), meajinn, dríji, líji (= dregið, legið), eller det gaar over til v, f. Eks. deavur (dagr), drevur (dregr, af draga). Et enkelt g i Udlyd er stumt; o (og), tro, gouan dea! (god Dag!). Paa Suderø skal der her være aandende g. Det udtales tydelig foran og efter n; regn, rigna, ring, stong; dog siges (= Shl. og Hard. og Islandsk) ringdi, engdi o. s. v. (Impf. af rigna o. s. v.). Gv tilføies ofte i Udlyd i Ord, som i Isl. har ú eller ó, f. Eks. kigv (Ko), brigrv (Bro), bigva (bo), grigva (Grue, Arne); paa Suderø siges kugv, brugv o. s. v.; fremdeles klegv (Klo), sjegvur (Sjö), skegvur (Sko), regva (ro), negvir (mange, — af nógr, — hér eru negvir menn: cfr. shlsk. unöggje eller unöggjes; Opl. Shl. Pag. 114; se nog, adv., Aasen). Paa Suderø siges klogv o. s. v.

24. H foran v bliver til k. Foran j gaar det tildels over til k, — tkjoa (= hjá), tkjoul (hjól); tildels falder det bort, — jálpa, jarta. H er traadt istf. þ i hesin (denne), hear (der, did), heaane (derfra), hössdeavur (Thorsdag). H er altid bortfaldt foran l, r og n.

25. J træder ofte istf. d og g (22, 23). Det falder ofte bort efter l og r, — liggva (= ljúga), feúka, brouta (brjóta), routa; ligesaa i síta, seta, flíta (= sitja, setja, flytja).

26. **K** blødgjøres i de samme Tilf. som g, og udtales da som tkj (palatalt t + Spiranten kj); f. Eks. tkjelda, tkjissa (kyssa), tkjeypa (kaupa). Denne Lyd er meget forskjellig fra tj-Lyden i hardangersk Tjúv, sötjan o. s. v. (§ 38), hvormed den gamle Udtale af kj i Fremlyd (§ 31) utvivlsomt har faldt sammen. Denne Lyd stemmer vistnok aldeles med den islandske Udtale af tjörn, sautjan, rent dentalt t + j, som forresten i Isl. dog maaske staar nærmere i, ligesom i Forb. sj, dj, gj og kj. Det isl. bløde k er nemlig i Fremlyd mediopalatal (efter Prof. Storms Lydbetegnelse), k (som i „Kiss“) + j paa Grænsen til i; kjenna, kjelda, kjósa. Hvorledes Mr. Sweet her kan finde „samtidig t-Dannelse“ er mig ufatteligt. I Indlyd er det derimod (ligesom i Færøisk og Shlsk.) palatalt t + Spiranten kj; hatkjé (haki), thatkjéð (þakið), battkjé (bakki), bentkjinn (benkinn) o. s. v. Sk blødgjøres i Færøisk i de samme Tilfælde som k, og udtales da i Fremlyd som sj, i Indlyd som stkj; f. Eks. sjefta, sjifta, sjeyti (= skauti), fistkjinn. Samme Udtale har kj og skj foran haarde Vokaler, f. Eks. tkjaftur, sjouta (= skjóta; har i Præs. skjúitur, hvorimod skuíta (skíta) har skuítur; de falde altsaa ikke, ligesom i Isl., sammen). I alle andre Tilf. er k og sk haarde; saaledes ogsaa foran uí, ai og oy, — skuína, kuísur (Præs. af kjósa), skait, koyra. Der siges (= Norsk) frikst, baikst, treksti istf. friskt o. s. v.

27. **L**. Udtalen af ll falder aldeles sammen med den vestnorske, altsaa som ddl, undtagen foran en Kons.; guddl, men gullringur. Derimod siges stoulur, oalur (= stóll, áll) o. s. v.; snijil, tistil,

spejil o. s. v. (plur. sniglar o. s. v.) Lj udtales ofte som j; — jous, jösst (ljós, ljóst). Vl bliver undt. til lv; tkjelvi (= keffi).

28. M gaar i Dativendelser over til n, — honun, bigdun; ogsaa gjögnun (gjennem); paa Suderø er det dog um. M er fordoblet i summar, men alm. ikke i andre Ord; sumur, koma, hamar o. s. v.

29. Nn udtales som ddn efter en Diftong; f. Eks. saiddni (senere), oyddni (Dativ af oyggj, Ø). Derimod stainur (steinn), sainur (seinn). Paa Suderø siges ogsaa brúddni, kúddni, áddni o. fl. (se § 13). N har den alm. Nasallyd foran g og k. Ngj har derimod en anden Udtale (§ 23); paa Suderø stemmer den med Islandsk og Shlsk. (tandji o. s. v.). N falder ikke bort i bestemte Hunkjønssord (boutkjinn, mjödninn), i Adjektivernes Fem. Sing. og Neutr. Plur. (opinn), i Neutr. Plur. af Subst. tilføies i, — sjípini, növnini (ogsaa af muín, tuín, suín: sjípini muíni, tuíni). Vatnsbrekka bliver Vanns- (ikke Vass- som i Isl. og Norsk).

30. P træder ikke istf. f foran t: tofta. Det gaar ikke (ligesom i Isl.) over til f foran t, — djeúpt, tkjeypti (kjøbte). Eptir, aptur, aptan udtales ettir, attur, attan (= Isl.). P gaar over til k i stjúksonur.

31. R er altid Tungespids-r; i Regelen „stemt, trillet“. Rn udtales alm. som dn; beadr, bjöddn (men ørn). I Flertal lyde -arnir, irnir, arnar, irnar som -anir, enir, anar, enar (dog siges bøkurnar, brøurnir (Brødrene), kuiddnar (kýrnar), klöddnar &c.). Morgnar udtales moddnar (= Isl.). Rl udtales som ddl (vaddla). R tilføies i Akk. Plur. af ubest. og best. Hankjønssord: sniglar, sniglanar, kvistir, kviste-

nar, fætúrnar; ogsaa i Adjektiver og Pronominer: spakar, muínar, hínar, arar; Mask. bliver altsaa her = Fem. (Paa Suderø er det dog ikke Tilf.). I Nyisl. siges ogsaa i Akk. fætúrnar, bræðurnar, fingurnar o. s. v., endog völlumar, fjörðurnar (istf. völluma), — en Afvigelse fra de gl. Former, som her næsten er enestaaende. Endelsen -ur tilføies i Subst. og Adj. fdm. efter enhver Kons., f. Eks. stainur, stoulur (derimod spejil, fetil &c.) úisur (Is), bíur (god vind), fuglur, svövnur, kaddlur, jakslur; sainur (sen), hoalur (glat), vuísur, javnur, kvassur, (derimod opinn, luftil). Verbernes 2 og 3 Person i Præs. ender alm. paa r; finnur, tolir, kastar. Vr bliver undt. til rv: karvingur. R falder undt. bort foran s: fisstur (første), vesstur, tossti.

32. T træder alm. istf. þ, — tann, tea (það), turva, ting (cfr. § 24). T falder alm. bort i Enden af Ord (hvor Isl. har ð), f. Eks. oari (Aaret), opi (aabent), anna (andet); Undtagelser er: kveat (hvad), ví, tí (Vi, I). Det falder undt. bort foran s, f. Eks. íst (yderst). Stærke Verber, som i Præs. ende paa r, tilføie i 2 Person t; teú bert, seart (ser), ert, feart (faar), fert, sleart (slaar); ogsaa svage Verber (§ 221), f. Eks. doyrt, neart (naar). I Impf. tilføies ogsaa t efter r, f. Eks. teú bart, fourt; ellers tilføies (ligesom i Nyisl.) alm. st; f. Eks. teú toukst, drakkst. Tj udtales fdm. tkj (= kj); tkjöddn, tkjöra, tkjouur (Tyv), tkjeúvu (20). Vitja (besøge) udtales vittkja; ellers forekommer det sjd. i Indlyd (cfr. § 25). Stj udtales sj, — sjöddna (Stjerne). Om pa-talt t se § 26.

33. V træder ofte istf. d og g (§§ 22, 23).

Vn udtales enten vn eller paa sin Dansk un, f. Eks. haun, Svöun. Vn foran en Kons. bliver m, — nemdur, jamt, omsföutur. V falder alm. bort foran r, — rangur, rist; fremdeles i kussu (hvorledes, Isl. hversu), kortini (alligevel, = kvört enn er), onkur (= einhverr), Oulavsöka (= Olafsvaka) o. fl. V gaar over til m i oman (ned, — eg. ovenfra).

Anm. Foruden de før nævnte Inversioner kan nævnes hösn (Høns), klingra (kringla).

34. Tonelaget er i Færøisk (ligesom i Islandsk) enkelt; det har den „kontinentale“, jævnt faldende Karakter, med Høitone, og uden Spor af det sammensatte Tonelag. Det høres paa Frastand ligt Islandsk (ogsaa, ligesom Engelsk, „buldrende“); af de norske Dialekter mindede det mig mest om Stavangersk (buldrende „Jægteskippermaal“). Det skiller sig i væsentlige Henseender fra Dansk. Er dette Tonelag det oprindelige i de nordiske Sprog? Eller er det først opkommet der borte i Vesterleden?

35. Bøiningsformerne maa jeg forbigaa; i det Foregaaende er enkelte Punkter berørte, og af Sprogprøverne vil ogsaa endel kunne sees. Ved Verberne kan bemærkes, at 1ste Persen Sing. i Præsens altid stemmer med Konjunktiv i Islandsk (Konj. findes forresten neppe i Færøisk); f. Eks. e finni, teú, han finnur, — feari, fert, fer, — meali, melur, — brouti, bruítur, — dilji, díflur, — semji, semur, — doyyi, doyrtr, doyr, o. s. v. Flertal er vistnok nu overalt ens i alle Personer (= 3 Person); er i Præs. ligt Inf. (vít, tít, tair finna), og ender i Impf. paa u (funnu, brustu, soutu, (sade), bitu, nútu, gjingu, hildu,

duldu, toldu, slepptu, kastavu); undt. findes Omlyd,
f. Eks. sögdu, lögdu.

Maalet i de følgende Sprogprøver er det, som
tales i Øernes største, midtre Del. Det vil dog af
Lyd læren sees, at Maalet paa Suderø („Súroydsj“) har
et mere antikt Præg. I Skrivemaaden er Ud-
talen fulgt saa nøie som muligt; dog er altid sat gj
og kj istf. de Lyde, hvortil disse af det Foregaaende
vil sees at være gaaet over.

Ain löjinn Björgvinsfer.

Tea var ain deajinn umm heysti, eat vít granni
muín skuldu feara inn til Björgvin, o granninn vildi
endelía heava kjedlingjina ví uí boatinn. E haldi,
tea er besst, teú tekur allt hyskji ví tear, seiði (Impf.)
e; kanska tarvur verur (verðr) til tess. Men toa uí
(= þá eð) vít komu norur fíri Bökkjarvík, baddn,
so flúu hear stourir flokkar eav sjoufuglun gjögnun
luftina, flokkur ettir flokk, o aldrin farri enn ain uí
flokki. Toa hugsaji e ví mear: mon hetta ikki
feara a vera (verða) ain löjinn fer? Jeú, kveat
hendí! Toa uí vít komu inn uí Björgvinsfjörinn,
fingu vít ait slúkt odnarvevur, eat e bestemt trúi,
eat vít ummkomust allt fíri ait. Jamen múa vít
kasta okkurt eút, ropti granninn, skúlu vít bjargast.
Jea, skúlu vít kasta víinn eút, so tapa vít eav vek-
tini, o skúlu vít slaingja smøri eút, so tapa vít eav

moalinun. Jea, so múa vít kasta kjedlingjina eút, siii e, hon verur toa altuá bjarga kortini. O Smæri er fimtan sjílingar mörkjinn uí Björgvini, síur granninn, o so slepptu vít kjedlingjini oa sjeggvinn. Men so bluikkaji han ví tea sama, o vít komu framm firr enn voun var tíl. O tea fissta vít gjördu, toa uí vít höddu lennt, var a spirja ettir kjedlingjini, men aingjinn heiði sea heana. So vít inn gjögnun stouru stranngötu, o eút gjögnun lúitlu stranngötu, o skottavu inn uí kvört navars hol, men vít kvörkjinn souvu neakra kjedling, edla frattu neaka umm heana. Four so granninn oman uí bondastovuna o settist hear, men e, stakkal, fekk ongan frí. E níjan oa noraru ong. Men hear skuldu tít sea jartain! Sjeyhundra o sjeý o kjeúvu kongjinns kealar stouvu, fout ví fout, ví smávu mosadottun oa ívirmunninun, o mosadottun oa undirmunninun, blonkun knöppun uí bringuni, o knöppun oa rumpustikkjinun; stourun huísuknuívun ví sunnara leari, o adlir hildu tair birsu oa eystaru öksl. O frammanfíri rai ain kyykkur meavur oa ainun núíbraddun hesti o ropti uí hailun: er greyturinn líuvur (líðugr). O so adlir kongjinns kealar eav stea, fout ví fout, so tea skvattlaji uí skoun torra. Men tatt kjoa gjekk kongjinns spökjelsi, ví ainun stourun glöandi kagga framman fíri sear, o ainari svísnais uí kvörjari hondini. Four e so tíl hansara, o spurdi, umm han heiði sea neaka tíl kjedlingjina. Men toa kom so ílt uí han, eat han slou kvört mouti örun, so ikkji kvört soa anna attur uí fjýrtan dæar fíri berun mjörka. Vouru so adlir kealanir kummederajir tíl a sjouta me. O nai, tea múa tít ikkji gjera, ropti e. Men tair aktavu me

ikkji, tair skútu kortini, o jamen skútu tair mear hattinn eav höddinun, o ait storrt stikkji burtur eúr skugganun. E traiv hattamolannar, o four oman uí bondastovuna, o seiþi grannanun kussu mear vea gjingji. Men han seat o sutraji o great umm kjedlingjina, og lurtaji (= hlustaði) ikkji ettir mear. So fouru vít oman oa todlbeúina. Hear loa ain stour hollans galias, o sjíparinn stou attur ví stovuteakji, o drakk hollankst blou eúr ainun stourun bodla. Vít spurdu, umm han ikkji heiþi sea neaka tíl kjedlingjina. Nain, seiþi han. Hevur teú toa hoyrt neaka umm Oula, brouurson muín, seiþi e; han touk se huíru ví hínun stoura hollanska sjípinun tea oari, toa uí milluvatni treyt kjoa okkun hear eúti uí oygjunun, seiþi e. Vas spraks du? seiþi han. Kveat síur teú? sprakk han? o ja, han vea neú altuí so ouvur (= óðr) ettir hesun gruínagreytinun; han hevur oeti se, hevur han. So fouru vít níjan attur uí stranngötuna, o hear hittu vít kjedlingjina. Jeú, toa vouru vít fegnir, hugsí e; vít fouru inn uí krambeúina og kjeþptu tvear keakur tíl hana, men tea er vítuligt, eat vít máttu borga tear. So fouru vít haim attur, men toa uí vít komu framm ví kastalanun, so stou ain kongjins kealur hear. Loys eav, roþti han. Jea, verur teú ikkji eavloystur, firr enn vít loysa te eav, so vounar me, teú kjemur a buía langa eavu!

Bridleyþi oa Lundi.

E vea boþinn uí tea bridleyþi, sum vea hildi oa Lundi uí hínari víkuni, o e four, tou eat e sjáldan þeasji a feara uí slukar svoyþir. Tuí e heiþi

heú a suíggja tea bridleypi, ví tea e viasti, eat tea skuldi vera ettar fodnun sí, o hann er mestan eavlagdur neú uí tuíni. O er tea neakar, uí (= Isl. er) inskjir a luía oa, skeal e fortelja, kussu hear gjekk til. Straks vít vouru kominn, kvöldi firi bridleypi, fouru vít til borrs. Sigfús Oarvufk, farbrouur bryggommins, raistist upp o seiði: „VÍ Forlov, goufolk, e fadli dristelía inn uí tikkara snakk o talu; men tit skula sjött náa attur til tea (addlir touku vít neú hattanar eav okkun). Tea er ikkji gott, eat seyinnir eru uttan hírir, — lea okkara skeal ikkji halda ví uttan formann, — vít hopa a fáa Oula oa Víabakka til formann.“ Suíane seng hann ait sálmafers, o Oulavur kom framm, benkaji uí bori ví ainun treaboriskji, o seiði: „Lurrti (= hlustið) ettir mear, goufolk! kvar uí gouur fríur er, hear er Gúd kjoa. Tit skula sjött sleppa attur til tikkara snakk o talu, e skeal royna a vera formeavur, men e dúi luíti til tea. Toa uí tea skeal vera bridleypp, sá múa vít heava breúur o bryggom, bryggommenn, brykkonir, laiisvainar, o stailir, kokkar til a kouka okkun meatinn, o bera inn oa bori, — skainkjara til a bera okkun drekka, o spealara til a speala firi okkun. O herví luísi e Gúds o kongjinns frí ívur leaji.“ Suíane seng hann ait vers. Neú komu kokkanir inn ví meatinun, o so benkaji Oulavur uí bori. Addlir touku hattanar eav, o Oulavur seiði: „VÍ Forlov, goufolk, &c., Gúdsgoava er kominn oa bori, o drekka til meatinn, neú vilja vít bía Gúd umm suínar goavir.“ So las o seng hann tilbors o endaji so: „Veri neú so gou o fáji tikkun meat.“ Konufolkjini vouru ikkji inni uí bridleyppstovinni, men soutu uí ainun kamari o outu; tey

fingur pannekökur ví smöri, mjölkakökur o anna bak-
 kelsi, o öl o brennivín atturví. Vít mannfólk hildu
 okkun ú stovunni, sum veir prúdd ví leyvi o blou-
 mun, o soutu o outu ví höabori. Kvör okkara fekk
 ain treaborisk ví tvaimun saman lögdun „lepusun“ o
 treaspoun (tuí aingjin uttan brreúr o bryggom fáa sil-
 vurspounar o stainboriskar), knúivar máttu vít sjálvir
 heava ví okkun. Oa borinun stouu átta eútskorinn
 smörstikkjir, kvört oa suínun treafouti, o mong fót
 ví kjöti, fleskji o fiskji; ain mongd eav osti, o truíggar
 stourar breúarkakur, sum vouru komnar froa buínun.
 Toa ú vít höddu eti, benkaji formeavurinn ú bori,
 o seiði: „Ví forlov o. s. v., toa ú vít neú heava
 fingji okkara list eav Gúds goavun, so vilja vít neú
 takka Gúði fíri tea,“ so leas hann froa bori, o vít
 raistu okkun. Toa ú tea lai eút oa kvöldi, kom
 formeavurinn framm, benkaji ú bori o seiði: Bryg-
 gomminn hugsar umm a koma sear ú song, tea kann
 vel vera, eat ainkör laingjist ettir honun.“ Suíane
 filgdu bryggomsmenninir bryggomminun til beúina,
 kvar ú breúrinne helt si ví brykkonunun. Deajinn
 ettir, straks oavur (=áðr) enn vít fouru til kjirkju,
 kom breúrinne pinta inn ú stovuna, o brykkonenar
 o stailinar ví henni. Spealarinn gjekk frammanun-
 dan, so kom formeavurinn, o förði breúrina upp ú
 hoaseati, hear sum bryggomminn seat ví ödlun gjestu-
 nun. So fouru vít til bors, o outu fisk o smör, o
 vedling. Formeavurinn helt aina lúftla tealu, o seiði,
 kveat ú eatlanin veir ví dējinun, o inksti breúfölkun-
 nun til lukku. Toa ú vít komu attur eúr kjirkjuni,
 snúktu laiesvainanir si til a stjeala skeggvanar froa
 breúrini. Stailinar máttu loysa tair attur froa tai-

mun ví broderavun laistun o selun. So tilbors; meaturinn vear draívi. Breúr o bryggomm soutu úi hoaseatinun, kjoa bryggomminun seat formeavurinn, men hann fekk lúitlan frí a síta; so komu bryggommenninir, o híni minni (= Isl. hinumegin) neast breúrini brykkoninar o stailinar. Eav gjestunun seat altuí suíslumeavurinn ovast, annans soutu öddl ettir aldri; gamli Oulavur úi Deali, tou hann beara vear heúsmeavur, seat neast suíslumanninun. Umm kvöldi dansaji formeavurinn físst ví breúrini, so bryggomminn, so laiesvainanir, o suíane kvör úi vildi; úi endanun var hon eavklödd eav brykkonunun, o four úi song, mene öddl hugdu eat. Kreúnuna heiji hon oa höddinun, tíl tess eat bryggomminn vear lagstur, so touk hann heana eav. Morguninn ettir fingú vít meat o drekka upp oa saingjina. Kokkanir komu ví kurvun fuddlun eav „lepsun“, sum smör vear smúrt upp oa, o so mongun örun, öli o brennivúini. Frammanundan gjekk trummarinn, o spealarinn, so folkjini saktans máttu vakna, hugsi e. Tíl dövura annann deajinn fingú vít hín veígjitna breðargreytinn. Hann er koukavur eav mjölk o biggruínun, negv smör er leati eút ívur, o so rosuínir, korennir, o bítar eav heúningji. Öddl glea si tíl tann rættinn, o hann ve-rur framborinn ví miklun steasi. Toa úi víthöddu sett okkun tilbors, kom formeavurinn inn ettir breúrini. Suíane kom spealarinn spealandi inn, o trummarinn trummandi, mene tair skútu uttanfíri, o so kom breúrinn inn ví ainun greytafeati, sum hon setti fíri bryggomminn, o kokkanir komu ví greyti tíl gjestenar. Formeavurinn benkaji úi bori, o begjinti, sum hann vear veanur: Lurrti o. s. v.; hér er ko-

minn ain rættur oa bori, hann hevur volt mear negv starv. Kvör flegv breúarsaingjinn vear, kom tou breúrinna til muín ufmorgun, toa uí oarheaninn leat, arenna (= áðr enn) e vear vaknavur; e hoyrði uíggjuggun svövninn, eat hon seiði: e víl heava ain rætt til bryggommiun fíri kjoasovu. Teú vilt veal heava ain greyt? seiði e; hann gjer gott uí kroppinn; jea, seiði hon. E sprakk eav saingjini, kvuítkladdur o skouleysur; hear loa kokkurinn ví ainun potti undir höddinnun, o öddlun tvövnun til oakleajir. Svört vear hon, ídl vart hon, toa uí e seiði, kveat e vildi; hon koyrði mi oavstea ettir gruínun. E traiv sjyrti kjoa kokkjinnun, o kastaji umm akslinar oa mear; e vear kvuítkladdur, leyp skouleysur oman (= ofan) uí fjöruna, o traiv ain boat. Toa uí e vear kominn oa flot, soa e, eat boaturinn vear rotinn; aingjinn nögl, o beara ain oar. Vindurinn loa eúteav, o reak mi til havs. Ain fingur setti e uí nöglholi, o ví hínari hondini mátti e stuíra. Toa uí e vear kominn aina muíl froa landi, soa e ait sjíp; e touk kokkasjyrti, o hongdi upp oa oarina til flagg; sjyrti vear korkalíta, ví svörtun kōlrondun; sjíparinn touk tea fíri turkaflagg, o vildi ikkji venda upp uí, fírr enn e ropti upp oa norrst: „hevur teú gruín?“ Jea, svaraji hann upp oa hollanst. Neú renndi hann aina haila tunnu eav gruínun níur uí boatinn, men hann leak so ídla, eat gruínini komu upp uí ain greyt. E til-lanns, drou boatinn níjan uí kokkaheúsi; hear, seiði e ví kokkjinn, hevur teú greyt; hon smakkaji. Tvúi vori tear, seiði hon, greyturinn er osaltur, ikkji er hann koukavur, eavstea ettir mjölk! Neú leyp e til skoss, kuídnar fann e ikkji, men e fann aina rissu o neakrar suír (svuín); taimun mjölkaji e uppuí ain

botnalcysan leyp („hann helt mjólkjini,“ seiji ainkur eav gjestenun); e tetti hann ví ainari torvu. Neú kom e haim til kokkjinn; hon bluðkajist, men koyrdi mi eavstea ettir aini snais. Uí skouina mátti e upp attur; e gloymdi öksina, o mátti ruíva aina fúru upp ví rout. Neú haim til kokkjinn; hér er snaisinn, seiji e. Men hon vear ikkji fornoya enn; eavstea til Bergen ví tear, seiji hon, ettir rosínun o korennun a stroya oa greytinn. Skunda tear, greyturinn svídnar, o slerdi (= sló) ettir mear ví ainari tvövu. Vear e ikkji vaskavur firr, so vart e tea neú. Til Bergen leyp e, haim kom e, mouur o svengur o tisstur; neú er gott, seiji kokkurinn, men kvear er sjyrti muítt? Neú stou e tiptur. Sjyrti vildi Hollendarinn heava fíri grúinini, til a flagga ví, toa uí hann kom til Turrkjinn. E mátti neú lova kokkjinun kjoasovu kjoa skainkjarinun, so vear hon bluí o gloymdi sjyrti. E víl neú ikkji dreala tuíina longur; e hugsí, greyturinn er etandi. Tít múa neú ikkji teaka tikkun tea near, umm tea er neaka svart uí greytinun; tea kunna vera mollklumpar eav snaisini; edla kanska neaka sout er dotti níur eav elltreanun, toa uí kokkurinn rördi ví tuí longu snaisini; e skeal neú sjálvur royna hann fisst.“ Neú touk hann ain spoun o royndi greytinn uí ödlun fótunun tuí, sum breúrin heiji bori framm, skröggaji hann ívur, men toa uí hann smakkaji oa híni fótini, grain hann; helst toa uí hann royndi tann greytinn, uí vear settur fíri ungdóminn. Hann ráddi taimun til ikkji a smakka oa hann. „Gjentir, tít múa ikkji eta hendan greytinn; tít kunna fáa omiklan heú til a vera breúrar; hér eru saktans noumengjir draingjir til bryggommar, men hear skeal maira til.“ Suíane seng hann ait vers, oavur enn vít skuldu til a eta.

Efterskrift.

Jeg har saaledes nu efter Evne behandlet de vigtigste og oprindeligste syd-bergenske Maal; nord-hordlandsk (Strilemaalet) er i mange Henseender bleven adskillig forvansket (se Oplysn. Shl. Side 93). For en Fonetiker maatte det nu være interessant at anstille en Smligning mellem Lydforholdene i disse Maal og Islandsk og Færøisk. Skjønt jeg jo ikke er Fonetiker, kan jeg dog ikke undlade at gjøre nogle faa Refleksioner, som forekommer mig næsten at „göra sig själfva“.

M. H. til Konsonanterne hersker stor Lighed inden den hele Gruppe. Islandsk er her (i Modsætning til ved Vokalerne) mest konservativ; det har beholdt aandende g, þ og ð (det sidste betydelig udvidet paa Bekostning af t). De andre Maal har mistet disse Lyd, og i Behandlingen af Erstatnings-spørgsmaalet er Færøisk fdm. gaaet en anden Vei, end de norske Maal. Ved Behandl. af g- og k-Lyd er Islandsk ogsaa det ældste Maal. Næst at henvise til § 26 af den færøiske Lydlære, hvor islandsk kj omhandles, maa jeg her bemærke, at det islandske bløde g i Fremlyd er mediopalatal, — g (som i „Giss“) + j (paa Grænsen til i), — gjeta, gjera, gjósa. I Indlyd derimod, naar det er fordoblet,

eller kommer efter l, n eller r, — er det palatalt d + j; hiddja, beldjinn, andji, dverdjinn; efter en Vokal bliver det derimod enten j, — skóji, báji, — eller (efter en kort Vokal) jj, — majji, bojji (eiendomm. for Isl. og nogle shlske Maal). I Indlyd er alle Maal væsentlig gaaet samme Vei ved Behandl. af g og k; skjønt Færøisk her (hvad g angaar) tildels gjør nogle Saltomortaler, som især i Udlyd blive tl. halsbrækkende, og vistnok savner Analogier i de andre nordiske Sprog, og det forresten saa gode Vossemaal staar paa Nippen til at tabe palat. t foran kj i Indlyd, medens det ellers i flere Henseender mere moderniserede Shlske baade i dette Punkt og i ngj-Lyden staar nærmest Islandsk. Dette sidste har ogsaa beholdt d foran j i Forbb. lgj og rgj (se ovenfor), i hvilken Henseende det nok staar allene. Islandsk er ogsaa i den Henseende enestaaende iblandt de germaniske Sprog at det har beholdt h foran l, r og n (stemmeløs + stemt Lyd, — ved hn forresten egentlig stemmeløs guttural-nasal n + stemt Do.). Idethele spiller de stemmeløse Kons. en større Rolle i Isl., end i de andre Maal, saaledes i Forbb. ll, rl, rn, nn (efter Dift. og lukket Vokal), tn, fn, — hvor l og n er stemmeløse og formodentlig ogsaa influerer paa den foregaaende d og b, saa de blot blive „halvstemte“ (fjatl, bjötn, hrappn). I Ord som mjöðm, faðm, findes ogsaa formodentlig stemmeløs m. Forresten er i disse Forbb. alle Maalene gaaet omtrent samme Vei (fn er dog ofte blevet vn). Foruden i de omtalte Tilfælde gaar ogsaa oftere i Isl. bb, dd, gg, over til halvstemte Tenuer (omtrent som i Dansk). Ligesom

Østnorsk har Islandsk overalt sat ft istf. pt (klifti, keyfti, sleift, djúft), og fs istf. ps (ups, glepsa &c. udtales vistnok overalt ufs &c.). En Lighed med Nordenfjeldsk (cf. Norvegia, Pag. 115) frembyder Isl. deri, at tt efter Diftonger bliver palatalt (dóttir, hætta, átti, sótt.*) Iøvrigt er Forholdet omtrent lig i alle Maal; Forbb. mb, nd, ld, ng, rg, gn er saaledes overalt bevarede. I Fremlyd falder g alm. bort i Isl. og Færøisk foran n, hvorimod de norske Maal fdm. har beholdt den, ja i Shl. tildels forhærdet den til k (f. Eks. knaga). R er næsten overalt trillet, stemt Tungespids-r. Af Palataler findes, foruden de nævnte, palatalt n i Vossisk og Hardangersk. Supradentaler og Kakuminaler er aldeles ubekjendte.

Ved Vokalerne er i mange Henseender Maalene gaaet hver sin Vei. U-Lyden er vel den, som afviger mest. Færøisk er her greiest; den diftongiserer den gamle lukkede ú; aaben u bliver lukket i kort betonet Stavelse, og forbliver forresten aaben, men bevarer idethele sin med det vestnorske ú stemmende Karakter. Hardanger- og Vosse-Maalene diftongisere ogsaa tildels sin lukkede ú, men hermed ophører fdm. Ligheden; det aabne u beholder kun i faa Ord sin rene (vestnorske) Karakter; enten gaar det (især i betonet kort Stavelse) over til det eiendommelige „Vosse-u“, eller til de i § 16 omtalte Lyd, som mere eller mindre falde sammen med alm.

---

*) Mit Ubekjendtskab med deslige Lyd-Forbb. gjorde, at jeg paa Island antog dette for supradentalt t, og efter Hjemkomsten kompromitterede mig ved en Bemærkning i den Retning.

europæisk u. I Shlsk. er Lyden igjen noget mindre „fløken“; Vosse-u er forsvundet; det aabne u har i mange flere Tilf. bevaret sin „rene“ Karakter (selv i betonet kort Stavelse, især i nordl. Afd., f. Eks. Lut, gul, Bul, gula, skuta), men i mange Tilf. er det gaaet over til alm. nordisk lukket ó, eller til ú. I Islandsk er Forholdet mest forandret. Lukket ú nærmer sig paafaldende alm. nordisk lukket ó; er altsaa overmaade forskj. fra det om y mindende svenske lukkede u, men aaben u faar ofte en vis Lighed med den tilsvarende svenske Lyd. Oprindelige y og ø (lukket) Lyd er i Isl. gaaet over til i og æ (udtalt ai), men aaben u har indtaget deres tomme Pladse. Forb. ugi udtales ýji (auðugi, öfugir udtales: öyðýjé &c.); i kort betonet Stavelse lyder u som ø (munr, muna udt. møyrr, møna); i andre Tilf. som y (um, upp, sund, udt. ymm, synd &c.). — Ved i-Lyden er Færøisk omtrent gaaet frem som ved u; den diftongiserer lukket i, og det aabne beholder altid sin udprægede i-Lyd (skjönt dunkelt i Endestavelser). De andre Maal afvige fra Færøisk, men stemme indbyrdes tl. overens; i kort betonet Stavelse (ja endog, med Undt. af Shlsk., i Endestavelser) gaar aaben i over til en Lyd, som paafaldende ligner lukket é (der forresten ikke findes i Islandsk, men er gaaet over til jæ, — fè, rèttr, hèr udtales fjæ, rjæt-tur, kjær); selv der, hvor lukket í diftongiseres (Ull.) er dette Tilfældet; i andre Tilf. har det aabne i bevaret sin rette Lyd (ikke saa i Nordhordlandsk). Færøisk har aldeles mistet lukket ý (Diftongen ui har dog for Øret ikke liden Lighed dermed); det har heller ikke nogen lukket ó-Lyd, og saagodtsom ikke

lukket é. Derimod har det beholdt gammelt ø (grøn, bövr = Bö). Den aabne o-Lyd er vist omtrent identisk i de fleste af Maalene, dog afviger den i Shlsk ofte i Retning af ö. At den i Islandsk er mere å-agtig, end i Hardangersk og Vossisk, kan jeg ikke finde. Ligesaa stemmer fdm. den aabne e-Lyd overens; dog fjerner den sig paa Færøerne og i Ull. mere fra æ, end i de andre Maal, hvor den jo ofte (især foran r) omtrent falder sammen med lukket æ. Vossemaalet og de fleste Hardangermaal har forresten den Lighed med Islandsk, at oprindelig lukket é og ø næsten ikke findes, — i Vossemaalet formentlig aldeles ikke. Ved Diftongerne vil jeg notere, at Shlsk. formentlig har bevaret de 3 gamle Diftonger i sin reneste Form (Strandebarmsk ou i f. Eks. blout, Grout, er vist den bedste Form?); her findes ingen flere Diftonger, thi lukket ó har i Shl. intetsomhelst af en Diftong; derimod kan det medgives, at paa de Steder udenfor Shl., hvor den ikke gennemgaaende diftongiseres (saaledes paa Voss), nærmer den sig undt. saameget til en Diftong, at den rimeligvis fordum har været det (forsaavidt ikke denne Proces er af nyere Dato, og skulde have Tendens til at gribe om sig); Gravens Sogn er i saa Henseende et mærkeligt Overgangsdistrikt. Islandsk og Hardangersk stemmer aldeles overens m. H. til denne Diftong og til ao; men dermed ophører Ligheden. Selv den islandske ei og ey stemmer (ialfald i Vestfjordene) ikke engang overens med den Shlske ei; naar den er kort, — f. Eks. i breidd, heitt, heyr, ligner den Diftongen i engelsk great, fate; er den lang, er den nærmest lukket é + lukket í, — gvéin, héira

(= heyra); nærmer sig altsaa idethele lukket é. Diftongen æ (ai) i Islandsk er derimod = hardangersk og færøisk ai; ligesaa stemmer oy i de to sidstnævnte Maal. Diftongen oa (= å, — mærk forresten langt a paa Norderø) er eiendommelig for Færøisk, hvilket Maal endelig i Diftongen ey har skeiet endnu længere ud fra au, end Islandsk har gjort i öy.

Og hermed vil jeg slutte disse Refleksioner.

Trykfeil.

- S. 12 L. 10 o. f. 32 l. 42.
 „ 18 „ 14 n. f. Aokur l. Aokur.
 „ 27 „ 18 o. f. Meritje l. Meritkje.
 „ 48 „ 10 o. f. eta l. éta.
 „ 79 „ 6 o. f. brreúr l. breúr.
 „ 80 „ 12 n. f. veígitna l. vígitna.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

I Kommission hos **Ed. B. Giertsen** er udkommet:

Oplysninger

om

Bygdemaalene i Søndhordland

samlede af

Chr. Vidsteen.

Oplysninger

om

Vossemaalet

samlede af

Chr. Vidsteen.

---

www.libtool.com.cn

14 DAY USE

RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED

LOAN DEPT.

This book is due on the last date stamped below, or
on the date to which renewed.

Renewed books are subject to immediate recall.

8 Dec 1966

REC'D LD

JAN 11 '66 -6 PM

LD 21A-50m-4, '59
(A1724s10)476B

General Library
University of California
Berkeley